

НАРЪЧНИК НА МЛАДИЯ ДОБРОВОЛЕЦ В СПОРТА

ПО ПРОЕКТ „МЛАДЕЖКО
ДОБРОВОЛЧЕСТВО В СПОРТА“

АСОЦИАЦИЯ за РАЗВИТИЕ на БЪЛГАРСКИЯ СПОРТ

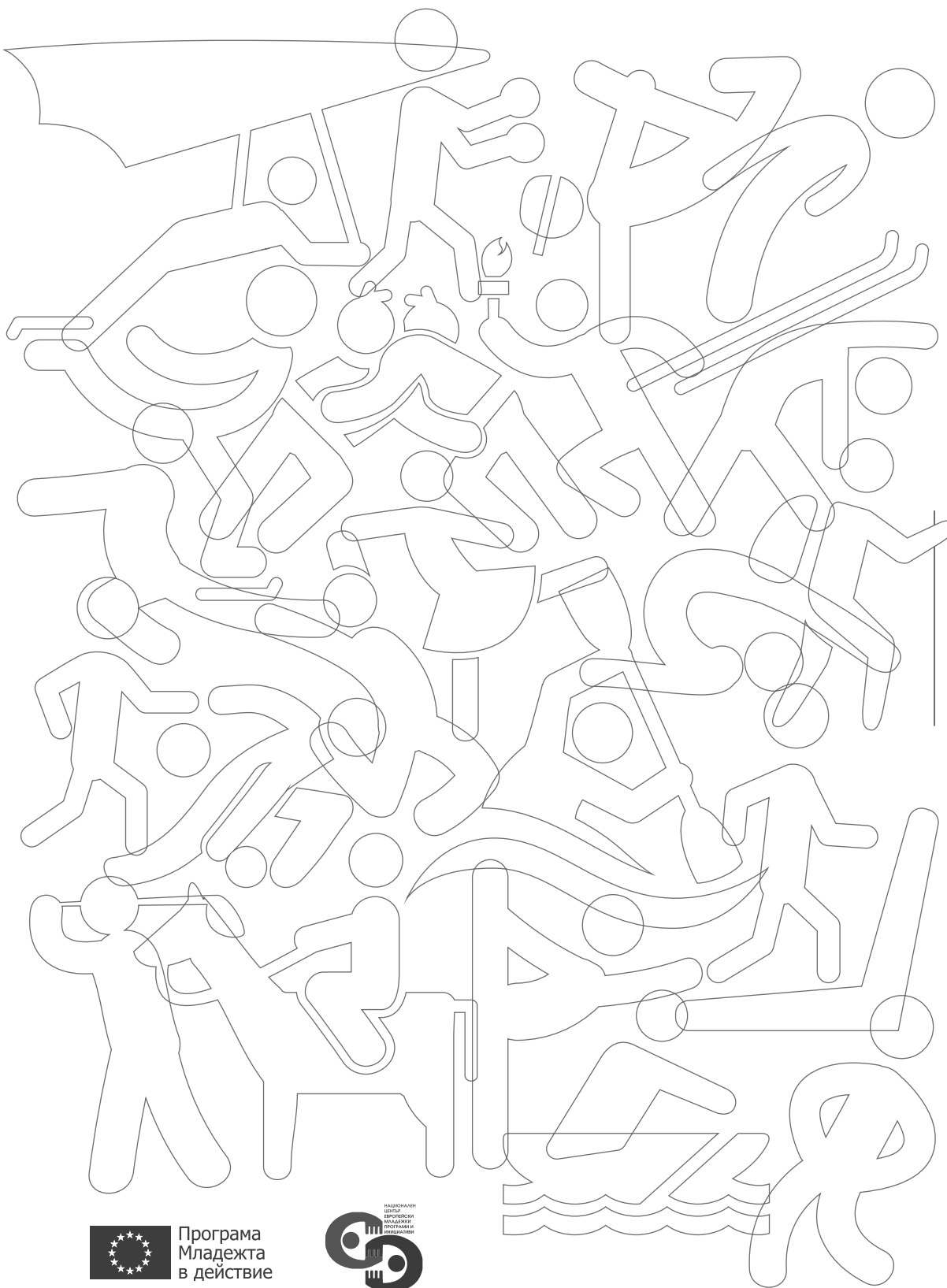
ДОБРОВОЛЧЕСТВО В СПОРТА

НАРЪЧНИК НА МЛАДИЯ ДОБРОВОЛЕЦ В СПОРТА

по проект „Младежко доброволчество в спорта“

АСОЦИАЦИЯ за РАЗВИТИЕ на БЪЛГАРСКИЯ СПОРТ

Програма
Младешта
в действие

НАЦИОНАЛЕН
СЪВЕТ
НА
МЛАДЕЖТА
И
ПОСРЕДНИ
ПРОГРАМИ

Финансиран в рамките на проект „Младешко доброволчество в спорта“
BG13/A5.1/501/R3, програма „Младешта в действие“, финансиран от Европейската комисия

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	4
Европейски политики в областта на доброволството	6
Национални политики в областта на доброволството	19
Доброволството – права и задължения	26
Доброволчество в спорта – тенденции и предизвикателства	29
Видове доброволчество в спорта	33
Към младите доброволци в спорта	42
Към организациите, работещи с млади доброволци в спорта	46
Резюме на проект „Младежко доброволчество в спорта“	53
Полезни връзки	63

*„Доброvolците не винаги имат свободно време,
те просто имат сърце!“*

Елизабет Андрю

„Наръчник на младия доброволец в спорта“ е предназначен за хора, които имат желание да бъдат доброволци, както и за тези, които се занимават с управление на доброволци. Той може да бъде интересен и полезен и за всеки, който се интересува от човешките взаимоотношения в сферата на спорта.

Наръчникът съдържа нормативни актове, насоки, добри практики, съвети и идеи, базирани на опит и практика, както и на препоръки на самите доброволци – над 300 младежи и организации, които взеха участие в проект „Младежко доброволчество в спорта – България“. Всички автори са също свързани с доброволческата идея – те са активни доброволци или управляват доброволчески програми. Голяма част от тях са млади хора и животът им е свързан със спорта и развитието на спортната култура. Много от насоките, които ще откриете в този наръчник се отнасят предимно за доброволци в младежка възраст, което не пречи на всеки и във всяка възраст да допринесе доброволно за развитието на спорта в България. Ще получите и ценни идеи и съвети за това как да управляваме хора и изобщо как да се държим с хората.

Наръчникът е въведение за управлението на доброволчеството в спорта. Неговата цел е да даде отговор на практически въпроси, които могат да възникнат в работата на доброволците и на организациите, които ги приемат. Още при първите стъпки в доброволчеството, има много ситуации, които е възможно да ни изненадат и чрез този наръчник се надяваме да сме подготвени. Планирането на дейностите на доброволците, процедурите при набиране и подбор на доброволци, обучението, ежедневното управление на доброволци са част от активностите, които сме се опитали да обхванем.

Този наръчник е създаден, за да стимулира развитието на доброволческата култура и да допринесе за повишаване на количеството и качеството на доброволческия труд в България. Доброволчеството в спорта е едно от най-интересните, динамични и мотивиращи преживявания за всеки млад човек,

като спомага значително за неговото личностно израстване. Много от нас може би не биха имали възможността да се докоснат до голямо спортно събитие от международен мащаб и да усетят емоцията, която домакинството на подобен род събития носи на една държава. България в последните години е организирала значителен брой балкански, европейски и световни първенства в различни спортове и се е наложила на спортната сцена като отличен организатор на събития, белязани от врогената ни гостоприемност и организираност.

Много е вероятно нарѣчника да описва това, което мнозина от вас вече многократно са правили на практика, но обобщението му винаги е полезно за систематизиране и оптимизиране на съществуващите вече процеси. Накратко сме формулирали и отговори на някои от най-често задаваните въпроси за доброволчески мениджмънт, както и такива, които самите доброволци си задават преди да направят крачката към доброволчеството за първи път.

ЕВРОПЕЙСКИ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТТА НА ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО

но доброволчеството следва да бъде застъпено все по-широко с оглед на високото ниво на безработица и възможността то да се използва като инструмент за натрупване на знания и умения.

Европейските политики в сферата на доброволчеството предоставят насоки за регламентация на национално ниво, на процесите, съществуващи в държавите – членки. Всяка отделна държава решава как да приложи тези насоки в националното си законодателство,

Ревизирана европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите

....

„II.5. Насърчаване на младите хора да се занимават с доброволческа работа и да се посвещават на обществени каузи.

51. Младите хора трябва да бъдат подкрепяни и окуражавани да се ангажират с доброволческа дейност. Във време, в което младите хора са под все по-голям натиск да се представят и успяват като личности в образованието и работата, е важно доброволчеството да се насърчава и признава. Следователно местните и регионални власти трябва:

а) да подкрепят основаването на младежки центрове и да разработват инициативи, целящи подкрепата и окуражаването на въвлечането на младите хора в доброволческа дейност като информационни и популяризиращи кампании;

б) в партньорство с младите хора, доброволческите организации, образователните власти и работодателите, да изграждат системи, които признават и узаконяват доброволческата дейност във формалната образователна система и в заетостта.“

....

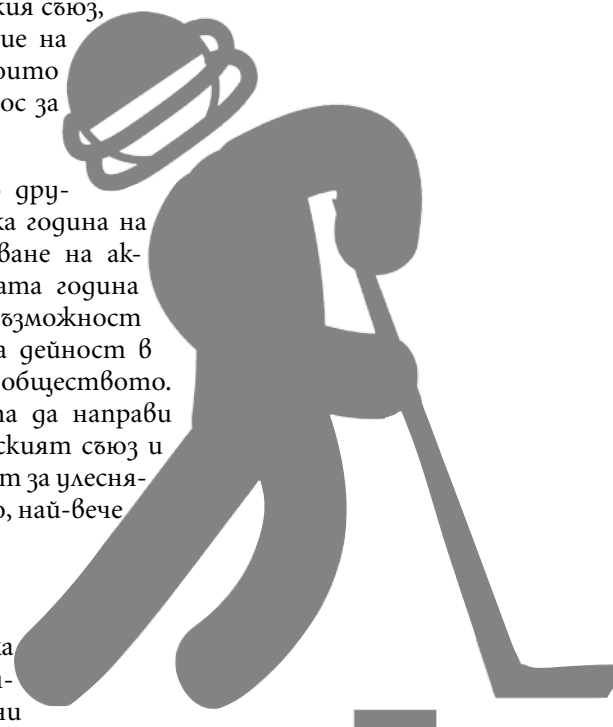
„Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите – Съобщение относно политиките на ЕС и доброволчеството: признаване и насърчаване на трансграничните доброволчески дейности в ЕС“

Доброволчеството служи за създаването на човешки и социален капитал. То спомага за интегрирането и намирането на работа и се явява ключов фактор за подобряване на социалното сближаване. Преди всичко обаче доброволчеството претворява в дела основните ценности, въз основа на които е изградена Европа: справедливост, солидарност, приобщаване и чувство за гражданска принадлежност. Доброволците допринасят за облика на европейското общество, а онези от тях, които работят извън родните си страни, спомагат активно за изграждането на Европа на гражданите. Доброволческите дейности определено са свързани – без това да има формален израз – с регула области на политиката на Европейския съюз, като учене през целия живот, развитие на селските райони, спорт – области, в които доброволчеството се явява ценен принос за програмите на Европейския съюз.

Поради всички тези причини и много други, 2011 година бе обявена за Европейска година на доброволческите дейности за насърчаване на активна гражданска позиция. Европейската година предоставя на Европейската комисия възможност да направи преглед на доброволческата дейност в Европейския съюз и на ползите от нея за обществото. Тя позволява също така на Комисията да направи оценка на действията, които Европейският съюз и държавите-членки могат да предприемат за улесняване и насърчаване на доброволчеството, най-вече в трансграничен контекст.

....

Когато става въпрос за доброволческа дейност, всяка държава използва различни понятия и определения и има различни традиции. Под „доброволчество“ се разбират всички форми на доброволческа дейност, независимо дали формална или неформална. Доброволците действат по своя собствена воля, съгласно личните си избор и мотивация и не търсят финансова облага. Доброволчеството е стремеж към солидарност и представлява начин за отделните граждани и сдружения

да набележат нуждите и проблемите от хуманитарно, обществено или екологично естество и да се борят с тях. Доброволческата дейност често се извършва в подкрепа на организации с идеална цел или на инициативи в рамките на дадена общност.

Според проучване, проведено по инициатива на Комисията, през 2010 г. близо 100 милиона европейци са участвали в доброволчески дейности. Заг общия брой на доброволците обаче се крият големи различия по отношение на участието на гражданите в доброволчески дейности на територията на ЕС.

В редица държави-членки на ЕС хората на възраст между 30 и 50 години са най-активните доброволци, въпреки че расте броят на по-младите и по-възрастните доброволци в целия ЕС.

Доброволческа дейност се осъществява в множество сектори, най-големият от които е секторът на спорта, след който се нареждат социалните грижи и здравеопазването. Сред другите сектори са: бедствия и аварии, правосъдие, култура, образование, политики за младежта, околна среда и действия по климата, защита на потребителите, хуманитарна помощ, политика за развитие и равни възможности.

Доброволството има голямо въздействие и отвъд националните граници. Трансграничното доброволчество предоставя широки възможности за образование, работа и чувство за гражданска принадлежност. То е в състояние също така да спомогне за взаимното разбиране и да допринесе за развитието на по-ясно изразено европейско самосъзнание.

Предизвикателства пред доброволството

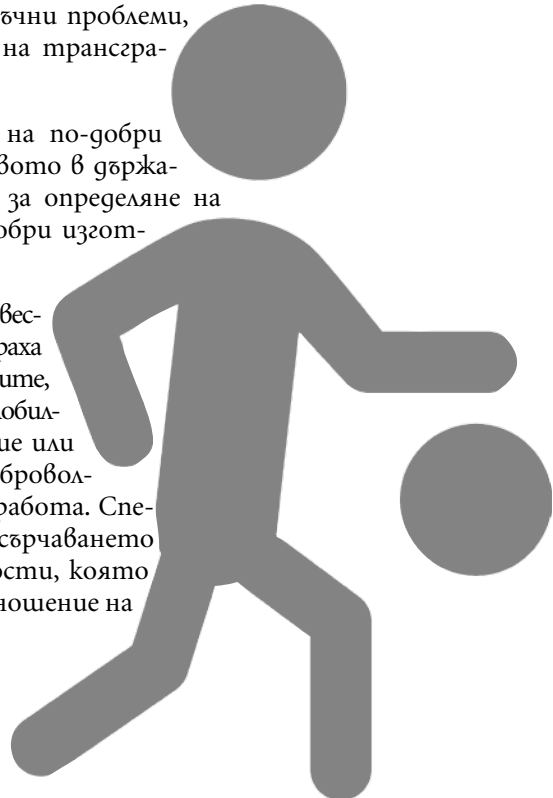
На базата на проучване, проведено в осем индустриализирани държави от университета „Джонс Хопкинс“, както и въз основа на натрупания до момента опит от Европейската 2011 година, набелязахме възможните пречки за доброволческата дейност, по-специално на трансгранично ниво, а именно:

- Липса на ясна законодателна рамка: приблизително всяка пета държава-членка не разполага с ясна законодателна рамка и с ясни правила по отношение на доброволците и на доброволческата дейност.
- Липса на национални стратегии за насърчаване на доброволческите дейности: необходимо е да бъдат създадени национални стратегии в областта на доброволството, които да обхващат следните аспекти: обучение, право на отпуск, социално осигуряване, право на обезщетение за безработица за трансгранични доброволчески дейности, настаняване и възстановяване на разходите на собствени средства.

- **Финансови ограничения:** доброволческата дейност, макар и да се предоставя безвъзмездно, не е безплатна. Разчитащите на доброволческа дейност организации често са изправени пред недостиг на устойчиво финансиране, а сърезованието за наличните средства е безпоощадно.
- **Несъответствие между предлагане и търсене:** засилващата се **тенденция за превръщане на доброволческата дейност в професия** води до известно несъответствие между нуждите на доброволческите организации и желанията на новите доброволци. Доброволците са готови да се включат в краткосрочни проекти, докато организациите се нуждаят от хора, които да се ангажират в дългосрочен план.
- **Липса на признание:** уменията, натрупани чрез доброволческа дейност, невинаги са достатъчно признати или подobaващо оценени.
- **Данъчни проблеми:** в **данъчно отношение** държавите-членки третираат различно доходите/средствата за издръжка на доброволците, както и възстановяването на разходите, направени от тях по време на доброволческата дейност/. Вследствие на това доброволците могат да се сблъскат с данъчни проблеми, когато осъществяват дейност на трансгранично ниво.
- **Недостиг на данни:** наличието на по-добри сравними данни за доброволчеството в държавите-членки може да допринесе за определяне на най-добрите практики и да подобри изготвянето на политиките.

През 2006 г. държавите-членки постигнаха извештен напредък по тези проблеми, като се ангажираха да си сътрудничат при преодоляването на пречките, които пряко или непряко възпрепятстват мобилността на гражданите на ЕС с цел обучение или професионално развитие, в това число доброволческа дейност. Предстои обаче още много работа. Специално внимание трябва да се отдели на насърчаването на подходяща среда за доброволчески дейности, която да предоставя еднакви възможности по отношение на достъпа и участието на всички хора.

Добавената стойност на доброволството

Доброволческата дейност допринася за стратегията за растеж „Европа 2020“, по-специално за постигането на набелязаното за ЕС равнище на заетост от 75 % до 2020 г., като помага на хората да усвоят нови умения и да се адаптират към промените на пазара на труда. В споменатото по-горе проучване на университета „Джонс Хопкинс“ се прави констатацията, че доброволческият сектор може да допринесе в размер до 5 % от брутния вътрешен продукт. Това може да се окаже много важно във времена на затруднено икономическо положение и финансови ограничения. Доброволството допринася също така за повишаване на солидарността, като позволява на хората да се научат как да се адаптират към техническия прогрес, глобализацията и застаряването на населението.

Доброволството допринася пряко за постигането на основните цели на политиките на ЕС, а именно социално приобщаване, заетост, образование, развитие на уменията и чувство за гражданска принадлежност. Неговото положително въздействие се потвърждава от нови показатели, с които се измерват социалното сближаване или участието, взаимната свързаност, активността и благосъстоянието на доброволците. Това важи и за доброволческата дейност, извършвана в области, изискващи висока квалификация, като образованието и научно-изследователската дейност, а така също – международното сътрудничество.

Участието на Европейския съюз в решаването на проблемите, с които се сблъсква доброволството, води до явни положителни резултати. Тези резултати са най-осезаеми в насърчаването на трансграничното доброволчество и мобилността на доброволците в Европейския съюз. Като цяло през следващите години Европейският съюз може да изиграе ролята на катализатор за развитието на политиките в областта на доброволството, като тези политики ще бъдат разработени – в съответствие с принципа на субсидиарност – на равнището на държавите-членки, в светлината на националните приоритети и на общите стратегически цели на Европейския съюз за следващото десетилетие.

В следващата глава се описват начините, по които Комисията оказва подкрепа на доброволческия сектор в момента и как смята да се справи с набелязаните проблеми в бъдеще.

Политики на ЕС и доброволчество

Възможности за финансиране на доброволческите дейности по линия на ЕС

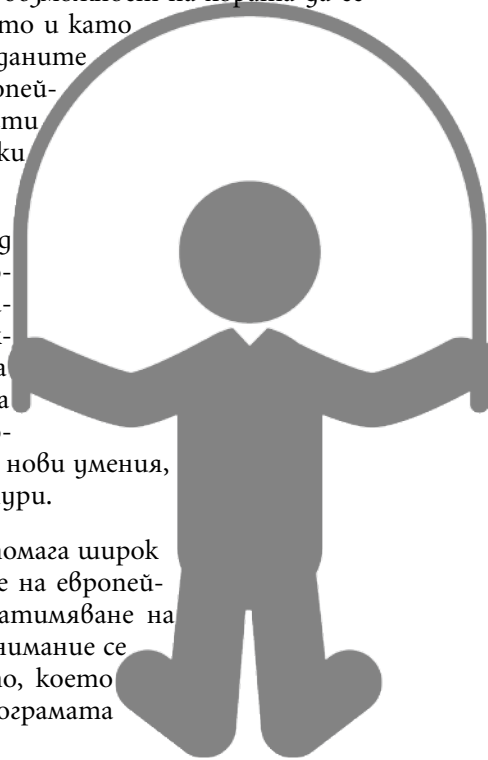
Европейските институции отдавна признават, че доброволческите организации играят много важна роля, като дават възможност на хората да се отплатят на обществото за полученото, както и като предоставят възможности за участие на гражданите в по-широк европейски контекст. Самият Европейски съюз понастоящем предоставя възможности за финансиране на доброволци и на доброволчески дейности в рамките на следните програми:

Програмата „Младежта в действие“, (след 01.01.2014 – част от програма „Еразъм+“) – Европейската доброволческа служба (ЕДС) предоставя възможност на младите хора на възраст между 18 и 30 години да извършват доброволческа дейност за период до 12 месеца извън родната си страна. Освен че подпомага местните общности, ЕДС позволява на доброволците да усвоят нови умения, да научат чужди езици и да открият нови култури.

Програмата „Европа за гражданите“ на ЕС подпомага широк кръг от дейности и организации за насърчаване на европейското гражданство, като проектите за побратимяване на градове. В рамките на тази програма особено внимание се отделя на насърчаването на доброволчеството, което при това е определено като приоритет на програмата за 2011 г.

Програмата за учене през целия живот включва програма „Грундвиг“ (след 01.01.2014 част от програма „Еразъм+“), с която се насърчава участието на европейски граждани в доброволчески проекти в европейска държава, различна от родната им страна, като това им позволява да трупат знания и да споделят наученото и опита си отвъд националните граници.

В допълнение към програмите, насочени пряко към доброволците и доброволческите дейности, ЕС предлага широка гама от програми за финансиране, които са достъпни за доброволците, в следните области: разпределяне на храна, социална изолация и дискриминация, равенство между половете, превенция на наркотиците, подпомагане на жертвите на престъпления, обществено здравеопазване, защита на потребителите, както и околна среда и действия по климата.

Социално измерение на доброволството

Доброволството като израз на европейското гражданство

Доброволството е тясно свързано с общите политически цели на Комисията: да се укрепи чувството за принадлежност към Съюза, а гражданите да бъдат поставени в центъра на създаваните от ЕС политики. Доброволческата дейност може да допълни правата, предоставени на гражданите, и да насърчи активното им участие в обществения живот. Това важи с особена сила за трансграничното доброволчество, което е в състояние да допринесе за межкултурното обучение и за развитието на европейско самосъзнание.

Освен това доброволството представлява елемент на социална иновация, благодарение на който хората могат да мобилизират творческите си способности за разработването на решения, както и да използват по-целесъобразно ограничените ресурси.

Доброvolците сплотяват обществото

Доброволството насърчава социалното сближаване и социалното приобщаване. То предполага да делиш с другите и да им помагаш, като по този начин развива солидарността. Доброволческите дейности повишават толерантността на хората към групите в неравностойно положение в обществото и спомагат за потискане на расизма и предрасъдъците.

Доброволството бе признато и като начин за предоставяне на нови възможности за учене на гражданите в по-напреднала възраст и на хората с увреждания, като при това им се дава шанс да допринесат за облика на обществата. Същевременно доброволческите дейности могат да подобрят разбирателството между поколенията, като позволят на млади и стари да работят рамо до рамо и да си помагат взаимно.

Що се отнася до отделния индивид, благодарение на доброволството гражданите могат да придобият социални умения, да бъдат полезни за обществото, както и да установят връзка с обществото (или да я възстановят). Що се отнася до обществото като цяло, доброволството може да бъде средство за предоставяне на повече възможности на хората, особено на групите в неравностойно положение.

По същия начин доброволческата дейност в сферата на околната среда играе ключова роля в опазването и подобряването ѝ за сегашните и бъдещи поколения, като същевременно повишава информираността по проблемите на тази среда, както и вероятността от използване на природосъобразни практики. Така например в Обединеното кралство, в дейностите на организацията *British Trust for Conservation Volunteers* (BTCV) всяка година участват над 300 000

доброволци, а в Словакия доброволчеството в сферата на околната среда съставлява 13,3% от доброволческата дейност като цяло.

За да повиши информираността по проблемите, породени от изхвърлянето на отпадъци в моретата и океаните, и се заеме с решаването им, международната фондация *Surfrider* организира всяка година „*Ocean Initiatives: най-голямата мобилизация на граждани за околна среда в Европа*“, в която се включват 40 000 доброволци, заети в над 1 000 акции за почистване на плажове, езера, реки и на океанското дъно на територията на Европа и други части на света.

Образование и доброволчество

Доброволческите дейности могат да приемат както формата на структурирана образователна дейност (т. нар. неформално учене), в която доброволецът участва съзнателно, така и формата на непреднамерено и неструктурирано учене (т. нар. самостоятелно учене). И в двата случая за наученото от доброволците обикновено не се издава диплома. Поради това признаването на доброволческата дейност като форма на учене е приоритет за политиката на ЕС в областта на образованието и обучението. Въз основа на общите принципи, приети от Съвета през 2004 г., Европейският център за развитие на професионалното обучение (CEDEFOP) публикува „Европейски насоки относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене“, с които се предоставя инструмент за разработването на практики за сертифициране, които вземат под внимание и доброволческия сектор.

Мобилността с учебна цел е начин гражданите да упражняват правото си на свободно движение на територията на ЕС. Трансграничното доброволчество е пример за такава мобилност.

Младежта и доброволчеството

Активното участие на младите хора в обществото може да бъде насърчавано посредством доброволчеството. Ако младите хора са добре информирани за доброволчеството и опитът им от извършването на доброволческа дейност е положителен, има голяма вероятност те да продължат да бъдат активни доброволци през целия си живот, а примерът им да служи за вдъхновение на други млади хора.

Комисията постави доброволческите дейности за младежта сред приоритетите на започнатия през 2001 г. процес на сътрудничество в областта на политиките за младежта, както и сред тези на последвалия отворен метод на координация в сферата на младежта. В рамките на новата стратегията на ЕС за младежта, доброволчеството бе признато за една от ключовите области на политиката, засягащи младите хора на Европа.

Препоръката на Съвета относно мобилността на младите доброволци, цели да засили сътрудничеството между организаторите на доброволчески дейности в държавите-членки на ЕС. Тя приканва организациите на гражданското общество и публичните органи да развиват доброволчески дейности и да предоставят достъп до тях на младите хора от други държави на ЕС.

Доброволческата дейност на младите хора се подкрепя от водещата инициатива „Младежта в движение“, от стратегията „Европа 2020“, като поставя младите хора в центъра на визията на ЕС за икономика, която да почива на знания, новаторство, високи нива на образование и умения, на пазари на труда, които насърчават приобщаването, и на активно участие в обществения живот.

Спорт и доброволчество

Член 165 от Договора за функционирането на Европейския съюз призовава ЕС да отчита структурите, основаващи се на доброволно участие, при насърчаването на ролята на спорта в европейския живот.

През 2002 г. държавите-членки признаха значителния принос на доброволческата дейност за спорта, както и икономическата стойност в Орхуската декларация относно работата на доброволни начала в спорта. Доброволчеството бе залегнало и сред ключовите въпроси в Бялата книга за спорта на Комисията от 2007 г., в която се прави констатацията, че доброволческите дейности в спортния сектор засилват социалното единство и приобщаване, насърчават местната демокрация и чувство за гражданска принадлежност и предоставят възможности за неформално образование През месец май 2011 г. Съветът определи доброволчеството в спорта като една от основните теми за сътрудничество на равнище ЕС в своята резолюция относно работния план на ЕС за спорта.

Спортният сектор е в състояние да мобилизира повече доброволци от всеки друг сектор. В повечето държави-членки спортното движение не би могло да съществува без доброволчество. Различията между държавите-членки обаче са много големи, като в някои от тях нивото на доброволческа дейност в спортния сектор е много ниско. Тенденцията е държавите-членки с високо ниво на доброволческа дейност в спортния сектор да имат все по-здрав традиции в доброволчеството и да разполагат с подходящи структури, като също така получават подкрепа от страна на публичните органи.

По линия на подготвителното действие в областта на спорта за 2010 г. Комисията финансира четири пилотни проекта за доброволчеството и спорта.

Служителите доброволци – израз на корпоративна социална отговорност

Както частният, така и общественият сектор могат да изиграят важна роля за насърчаване на доброволческите дейности като израз на тяхната корпоративна социална отговорност. Като инвестират в служители доброволци, те не само „правят добро“ на местната общност, но същевременно с това подобряват репутацията си, помагат за създаване на чувство за колективна принадлежност, повишават удовлетвореността от работата и повишават производителността, като при това позволяват на работниците или служителите си да развият нови умения.

През 2011 г. Комисията даде старт на инициативи, чиято цел е да се насърчава доброволческата дейност сред служителите. Те включват: предоставяне на информация за служителите на вътрешни сайтове относно възможностите за доброволчество, добри практики и практически насоки за служителите, които желаят да се включат в доброволчески дейности.

Насърчаване на мобилността на доброволци от трети държави в ЕС

Редно е също така да се признаят взаимните ползи от доброволческата дейност, които произтичат от миграцията на доброволци от трети държави в ЕС. В този контекст Директива 2004/114/ЕО на Съвета създава референтна рамка за общи минимални условия за влизане и пребиваване на доброволци от трети държави, които не зависят от състоянието на пазара на труда в приемащата държава-членка. Прилагането на тези разпоредби не е задължително за държавите-членки.

Хуманитарна помощ и доброволчество

Европейците смятат, че доброволците играят най-важна роля именно в областта на солидарността и на хуманитарната помощ, а Европейската комисия е трайно ангажирана с това да отчита мнението на европейските граждани: на основание член 214 от Договора за функционирането на Европейския съюз Комисията се готви да създаде Европейски доброволчески корпус за хуманитарна помощ, който ще служи като рамка за съвместен принос на европейските доброволци към действията на Европейския съюз в областта на хуманитарната помощ.

Този нов орган ще даде възможност на доброволци от различни държави-членки да работят рамо до рамо по общ проект за хуманитарна помощ на ЕС като

конкретен израз на тяхната солидарност с хората в нужда. Очаква се също така той да създаде нови възможности за участие на европейските граждани, по-специално сред младите. Изпращането на европейски доброволци в кризисни райони цели също така да укрепи капацитета на местно ниво – област, в която доброволството може да е от решаващо значение. Помощта от страна на доброволците като: готовност за реакция при бедствия и възстановителни дейности ще допринесе за полагането на основите на процес на устойчиво развитие, свързан с действията на ЕС преди и след кризисна ситуация в областта на хуманитарната помощ.

През 2011 г. Комисията финансира пилотни проекти, чиято цел е да бъдат подбрани, обучени и разпратени първите доброволци от Европейския доброволчески корпус за хуманитарна помощ. Резултатите от тази пилотна фаза, а така също заключенията, направени след прегледа и консултациите, както и оценката на въздействието, извлечена от многогодишния опит на национални и международни организации, ще позволят на Комисията да приеме предложение за регламент за създаването на Европейски доброволчески корпус за хуманитарна помощ през 2012 г.

Политики за развитие и доброволчество

Доброволците могат да изиграят значителна роля в сътрудничеството за развитие, независимо дали се ангажират като доброволци самостоятелно или в рамките на дейности, провеждани от организации на гражданското общество. Като цяло работата на доброволни начала повишава резултатите от усилията, полагани от тези организации, и потвърждава, че те не са ориентирани към реализирането на печалби.

Комисията не оказва пряка подкрепа на отделните доброволци, но ги подпомага индиректно, като използва законодателните и финансови инструменти, с които разполага ЕС, за подпомагането на проекти, които насърчават организациите на гражданското общество. Приносът им за облика на политиките за развитие в развиващата се свят нараства, по-специално защото те поемат повече отговорности по отношение на намаляването на бедността. Независимо от това, че Комисията разчита до голяма степен на организациите на гражданското общество за прилагането на общата политика на ЕС за развитие, в крайна сметка тези организации трябва сами да решат дали да прибегват или не до услугите на доброволци вместо до тези на платени професионални служители, било то в Европа или в други части на света.

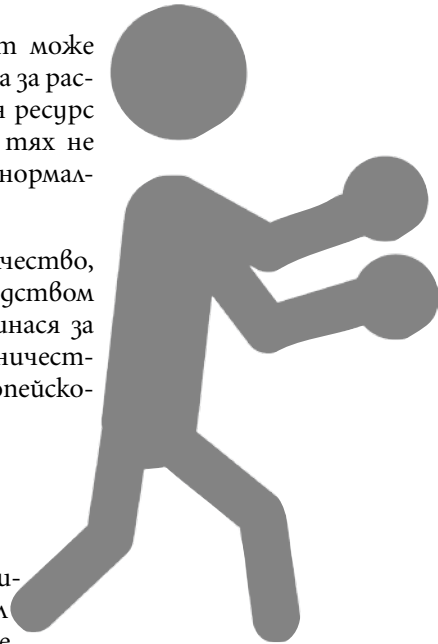

Заклучения: бъдещо развитие

Доброволчеството е втъкано в социалните основи на нашето общество. То утвърждава основни ценности, като приобщаването и чувството за гражданска принадлежност. Ето защо Европейската комисия изтъква значението на доброволчеството по време на Европейската година на доброволческата дейност, за каквато бе обявена 2011 година. Комисията полага усилия съвместно с всички съответни заинтересовани страни, за да гарантира, че Европейската година ще остави след себе си смислено и трайно наследство.

Изложените по-долу заключения бяха доразвити по време на Европейската година:

- Доброволчеството играе важна роля за създаването на човешки и социален капитал; то спомага за интегрирането и намирането на работа и се явява ключов фактор за подобряване на социалното сближаване. То е едно изключително видимо изражение на европейското гражданство, тъй като доброволците допринасят за оформянето на облика на обществото и за подпомагане на хората в нужда.
- Потенциалът на доброволческата дейност може да бъде доразвит в рамките на стратегията за растеж „Европа 2020“. Доброволците са важен ресурс за икономиката и обществото ни, но на тях не трябва да се гледа като на алтернатива на нормалната работна ръка.
- Като насърчава трансграничното доброволчество, съвместно с държавите-членки и посредством своите програми за финансиране, ЕС допринася за мобилността и межкултурното сътрудничество на европейските граждани и засилва европейското им самосъзнание.

Препоръки към държавите-членки

В съответствие с принципа на субсидиарност, Комисията не възнамерява да наложи един-единствен модел на доброволчество, нито да хармонизира наложените се с времето доброволчески практики на местно и регионално равнище. Въпреки това обаче Комисията препоръчва на държавите-членки да използват по-оптимално потенциала на доброволческата дейност по следните начини:

- В държавите, които не разполагат със законодателна рамка по отношение на доброволческата дейност и в които няма силни традиции или култура на доброволчество, въвеждането на законодателна рамка би могло да бъде стимул да се подпомага развитието на доброволческата дейност.
- Провеждането на изследвания и събирането на данни относно доброволчеството трябва да се насърчават на национално равнище. В този контекст се препоръчва използването на Наръчника на Международната организация на труда (МОТ) относно измерването на доброволческия труд и на Ръководството на ООН относно организациите с идеална цел.
- Признаването на компетенциите и уменията, усвоени посредством доброволческа дейност, за опит, натрупан чрез неформално учене, е от съществено значение, защото служи като фактор за мотивиране на доброволците и установява връзка между доброволчеството и образованието.
- Държавите-членки трябва да премахнат пречките, които пряко или непряко възпрепятстват доброволчеството като цяло, и поспециално – трансграничното доброволчество.
- Държавите-членки се приканват да дадат достъп на доброволци от други държави до схемите за доброволческа дейност на национално равнище, за да спомогнат за развитието на доброволчеството в Европейския съюз.

НАЦИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТТА НА ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО

Конкретни действия за признаване и насърчаване на доброволчеството на равнището на ЕС:

Европейският съюз е поел ангажимент да гарантира дългосрочно проследяване на обявената за Европейска година на доброволческата дейност 2011 г. и да продължи диалога със съответните заинтересовани страни в различните области на политиките, свързани с доброволчеството.

- Комисията ще предложи създаването на Европейски доброволчески корпус за хуманитарна помощ през 2012 г.
- Програмите за финансиране по линия на ЕС в различни области на политиката ще продължат да бъдат насочени към доброволците и да насърчават трансграничното доброволчество.
- Комисията ще улесни достъпа на гражданите на ЕС и на заинтересованите страни до обща информация за различните програми за финансиране, които могат да бъдат използвани от доброволците и за доброволчески дейности.
- Комисията възнамерява да проучи още по-задълбочено възможностите за укрепване на връзката между доброволчеството и здравеопазването/социалните грижи/, по-специално с оглед на застаряването на населението.
- Въз основа на докладите на държавите-членки за прилагането на Препоръката относно мобилността на младите доброволци през 2012 г. Комисията ще направи предложения за бъдещо развитие.
- Комисията може да внесе предложения, в които се обръща специално внимание на мястото на доброволчеството в стратегията за заетост на ЕС, в борбата му с бедността и социалното изключване и в контекста на предложената от Комисията инициатива „Нови умения за нови работни места“.
- Комисията подготвя предложение за препоръка на Съвета относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене, в това число признаването на компетенциите, придобити посредством доброволческа дейност.

- Бъдещият „Европейски паспорт на уменията“ ще даде на гражданите възможност да отчитат уменията и компетенциите, придобити посредством доброволческа дейност.
- Комисията ще даде нужното доброволческо измерение на 2013 година, която бе обявена за Европейска година на гражданите, като насърчава по-специално трансграничното доброволчество.

....

Националните политики в областта на доброволството не са много пространни, но откриваме релевантни текстове в Закона за младежта, които сме цитирали в настоящата глава. Докато все повече държави в Европа обмислят или вече прилагат специфични закони в сферата на доброволството в спорта, то ние все още сме на етап разработване на Закон за доброволството в България, регламентиране на статута на доброволеца и признаване на знанията и уменията, натрупани по време на доброволческа дейност.

.....

ЗАКОН ЗА МЛАДЕЖТА

В сила от 20.04.2012 г. Обн. ДВ. бр. 31 от 20 Април 2012 г., изм. ДВ. бр. 68 от 2 Август 2013 г.

Глава шеста. МЛАДЕЖКО ДОБРОВОЛЧЕСТВО

Чл. 35. Младежка доброволческа дейност е общественополезна дейност, извършвана безвъзмездно от младежи на територията на Република България или в друга държава по програми и инициативи в сферата на социални, младежки, спортни и други общественозначими дейности.

Чл. 36. Държавата и общините насърчават младежките доброволчески дейности чрез национални и общински програми за младежта.

Чл. 37. Младежката доброволческа дейност се полага въз основа на принципите на:

1. свободен избор;
2. безвъзмездност;
3. лична отговорност;
4. равнопоставеност;
5. зачитане на живота, здравето и достойнството на доброволеца.

Чл. 38. Непълнолетни младежи осъществяват младежка доброволческа дейност само с писмено съгласие на техните законни представители.

Чл. 39. (1) На непълнолетни доброволци не могат да бъдат възлагани дейности, които са забранени или ограничени за извършване за някои категории лица поради тежкото, вредното или опасното влияние върху психиката и организма им съгласно действащото законодателство.

(2) При осъществяване на младежка доброволческа дейност от непълнолетни доброволци организаторът на дейността им осигурява квалифициран пълнолетен ръководител.

Чл. 40. (1) Младежите доброволци – граждани на държава – членка на Европейския съюз, на държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, и на Конфедерация Швейцария, осъществяват младежка доброволческа дейност при условията за българските граждани.

(2) Извън случаите по ал. 1 младежите доброволци могат да получат разрешение за пребиваване на територията на Република България за осъществяване на младежка доброволческа дейност в съответствие със Закона за чужденците в Република България.

Чл. 41. (1) Младежките организации въвеждат и популяризират добри практики за младежка доброволческа дейност.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Ежегодно до 1 март младежките организации предоставят в Министерството на младежта и спорта информация за добри практики за младежка доброволческа дейност.

(3) Информацията по ал. 2 съдържа: описание на младежката доброволческа дейност, място и период на провеждането, брой и възраст на младежите доброволци.

Чл. 42. При извършване на младежка доброволческа дейност всеки младеж доброволец получава инструктаж за безопасност на труда или съответно специализирано обучение от организатора на проявата.

Чл. 43. По искане на младежите доброволци организаторът на проявата издава документ, удостоверяващ участието на доброволеца.

....

Една от съществуващите и работещи наредби на територията на България в сферата на доброволството е тази на Община Варна, която се радва на голяма подкрепа от страна на организациите и младежите, работещи на територията на общината.

НАРЕДБА за условията и реда за включване в Младежка доброволческа служба – Община Варна, Дирекция „Младежки дейности и спорт“

Глава първа – Общи положения

Чл.1. С тази наредба се определят условията и редът за включване на варненски неправителствени организации и доброволци в Младежка доброволческа служба – Община Варна.

Чл.2. Младежка доброволческа служба – Община Варна /МДС/ е създадена по модел на Европейската доброволческа служба /част от Програма „Младежта в действие 2007-2013“ на Европейската комисия/.

Чл.3. Основната цел на МДС е да разпространява идеята за доброволческа работа чрез организиране на доброволчески инициативи и да мотивира младите хора да участват в обществено полезни дейности.

Чл.4. Информацията за дейността на МДС е публична. Предоставя се от Дирекция „Младежки дейности и спорт“ по електронен път и се публикува на сайта на дирекцията www.varnanamladite.com

Глава втора – Условия за включване в МДС

Чл.5. Организация, приемаща доброволци чрез МДС (за по-кратко организация–домакин) може да бъде всяка организация, регистрирана по Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

Чл.6. Всяка организация-домакин е длъжна да:

- (1) осигури на приетите доброволци необходимите ресурси (работно място със съответното материално-техническо осигуряване в зависимост от естеството на работа) и ментор (ръководител);
- (2) изготви и подпише споразумение с доброволеца в което да бъдат ясно очертани отговорностите му;

(3) подпише договор с Община Варна, дирекция „Младежки дейности и спорт“ за условията на ползване на доброволчески труд;

(4) издаде на доброволеца удостоверение за положен доброволчески труд;

(5) изготви и представи на Дирекция „Младежки дейности и спорт“ отчет за извършените дейности и разходи след приключване на договорения период.

Чл.7. Кандидатите за доброволци са младежи, навършили 16 години.

Чл.8. Кандидатите за доброволци, ненавършили 18 години, представят декларация за съгласие от родител/настойник за включване в МДС.

Глава трета – Права и задължения на доброволеца

Чл.9. Доброволецът има правото на:

(1) здравословна и безопасна работна среда;

(2) работно място със съответното материално-техническо осигуряване в зависимост от естеството на работата;

(3) недискриминационно отношение;

(4) подходящо обучение, ако това е необходимо;

(5) ментор (ръководител), осигурен от организацията-домакин;

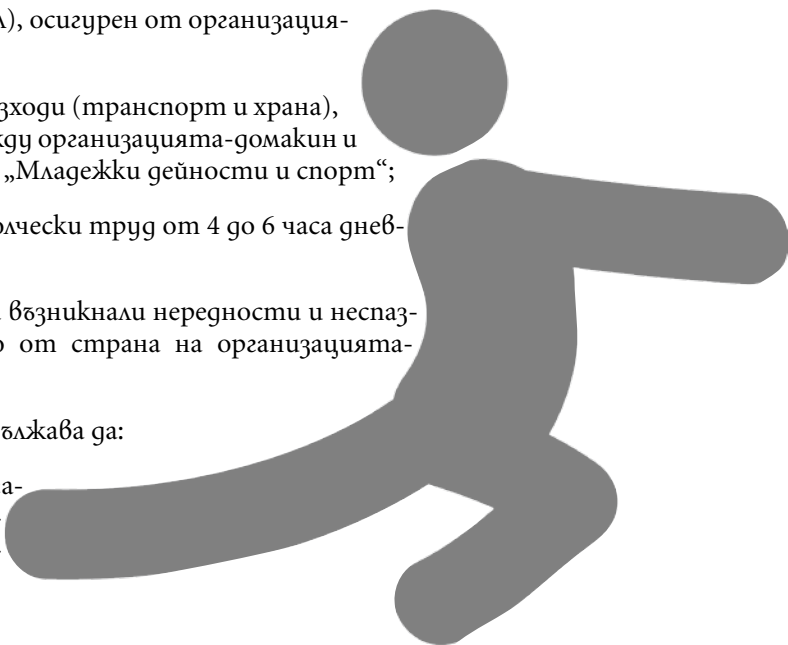
(6) средства за дневни разходи (транспорт и храна), определени в договор между организацията-домакин и Община Варна, дирекция „Младежки дейности и спорт“;

(7) да упражнява доброволчески труд от 4 до 6 часа дневно, до 5 дни седмично;

(8) да информира МДС за възникнали нередности и неспазване на споразумението от страна на организацията-домакин.

Чл.10. Доброволеца се задължава да:

(1) изпълнява своите ангажменти с необходимата отговорност и самосъзнание;

- (2) действа разумно и в рамките на правомощията, които са му възложени;
- (3) съблюдава закона, принципите и вътрешния реда на работа в организация-домакин;
- (4) не уврежда съзнателно имуществото;
- (5) използва ресурсите на организацията-домакин единствено по предназначение;
- (6) спазва вътрешните правила за конфиденциалност на организацията-домакин;
- (7) пази и работи за доброто име на организацията-домакин;

Глава четвърта – Рег за включване в МДС

Чл.11. Процедурата за набиране на доброволци и приемаци доброволци неправителствени организации, към МДС, стартира през месец април, след като бъде обявена публично на сайта на Дирекция „Младежки дейности и спорт“.

Чл.12. Всяка организация, желаеща да приеме доброволци заявява писмено, чрез формуляр за кандидатстване (по образец съгласно приложение 1), необходимия брой доброволци (не повече от трима с ангажимент до 40 работни дни) и описва дейностите, с които те ще бъдат ангажирани.

Чл.13. Всеки кандидат-доброволец подава заявление за регистрация „Информационна карта на доброволца“ (по образец съгласно приложение 2) в което определя срока и сферите на дейност в които желае да упражнява доброволчески труд и удостоверява фактите по чл. 7.

Чл.14. В началото на месец юни се организира среща между представителите на податите заявления НПО и кандидат-доброволците, за разпределянето им по организации.

Чл.15. Всяка организация-домакин сключва договор с Община Варна, дирекция “Младежки дейности и спорт“ уреждащ условията за ползване на доброволчески труд.

Глава пета – Отпускане на финансови средства за покриване на дневни разходи на доброволци към МДС

Чл.16. Финансовите средства за дейността на МДС се залагат в програма „Младежки дейности“ /ДМДС – Община Варна/ за съответната календарна година.

Чл.17. МДС осигурява средства за покриване на дневните разходи (2 лв. за транспорт и 4 лв. за храна) на доброволците, положили доброволчески труд в организация-домакин за период от 10 до 40 работни дни.

Чл.18. Община Варна, дирекция „Младежки дейности и спорт“ превежда по банков път на всяка организация-домакин финансови средства, необходими за покриване на дневните разходи на доброволците, определени в подписания с организацията договор.

Глава шеста – Отчитане на финансови средства за покриване на дневни разходи на доброволци към МДС

Чл.19. Всяка организация-домакин се отчита съгласно условията и срока на договора с финансов и кратък съдържателен отчет.

Чл.20. Крайният отчет, се внася от организация-домакин с придружително писмо в деловодството на Община Варна, не по-късно от 10 работни дни след изтичане срока на договора.

Чл.21. Към финансовия отчет се прилагат заверени от организацията-домакин копия от използваните от доброволците билети за градски транспорт.

Чл.22. Организация-домакин, която не представи краен отчет (финансов и съдържателен) или е изразходвала средствата неправомерно, дължи връщането им, съгласно нормативната уредба на Република България. Същата се лишава от правото да кандидатства за бъдещо финансиране на доброволчески дейности от Община Варна за срок от две години.

Наредбата влиза в сила от деня на приемането ѝ от Общински Съвет – Варна, приета с решение №3123-9/32/09, 10.03.2011 г.

ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО – ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ

ВИДОВЕ ДОБРОВОЛЧЕСТВО

Краткосрочно доброволчество

Всяко лице, което извършва доброволческа дейност за по-малко от 30 дни в рамките на една календарна година, извършва краткосрочно доброволчество.

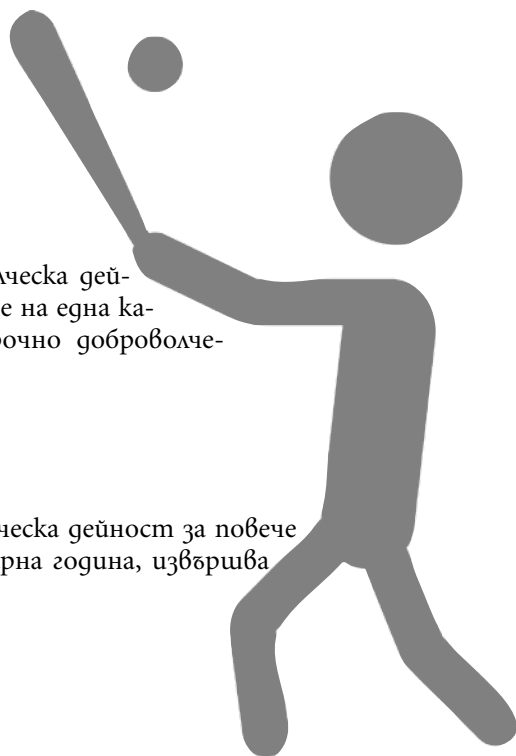
Дългосрочно доброволчество

Всяко лице, което извършва доброволческа дейност за повече от 30 дни в рамките на една календарна година, извършва дългосрочно доброволчество.

Права на доброволеца

Чл. 11. Доброволецът има право на:

1. достоверна, разбираема и своевременна информация за дейността, във връзка с която ще извършва доброволческа дейност;
2. информация за рисковете за живота и здравето му, свързани с извършването на доброволческа дейност;
3. равни възможности и недискриминационно третиране при извършването на доброволческа дейност;
4. зачитане на достойнството и личните убеждения;

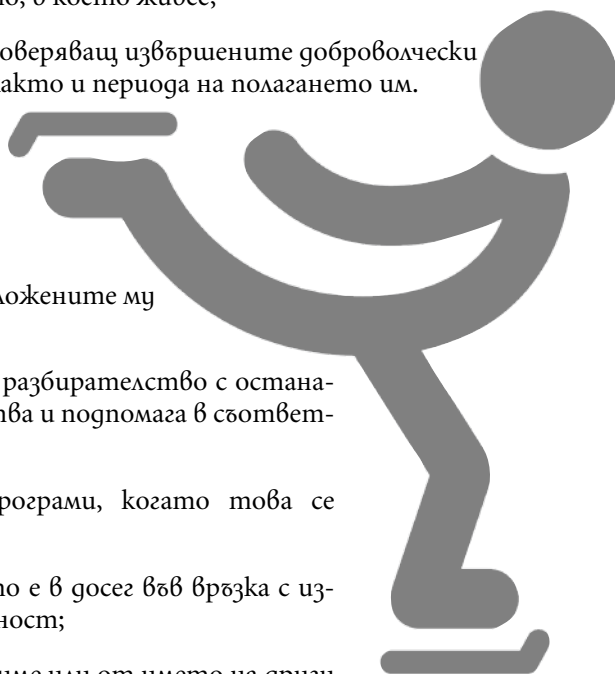
5. подходящо обучение и квалификация, свързани с извършването на доброволческа дейност, когато юридическото лице или органът, ползващи се от доброволческата дейност организират такива;
6. защита на лични данни;
7. здравословни и безопасни условия на труд;
8. застраховка срещу злополука в предвидените от закона случаи;
9. необходима екипировка във връзка с изпълнение на съответните дейности;
10. здравно и социално осигуряване в предвидените от закона случаи;
11. възстановяване на разходите, направени във връзка с извършването на доброволческа дейност, включително и при командироване на доброволеца извън населеното място, в което живее;
12. да получи документ, удостоверяващ извършените доброволчески дейности и мероприятия, както и периода на полагането им.

Задължения на доброволеца

Доброволецът е длъжен:

1. да изпълнява добросъвестно възложените му задачи;
2. да работи в сътрудничество и разбирателство с останалите доброволци, като им съдейства и подпомага в съответствие с дадените му указания;
3. да участва в обучителни програми, когато това се изисква;
4. да опазва имуществото, с което е в досег във връзка с извършването на доброволческа дейност;
5. да не приема или търси от свое име или от името на други лица финансова изгода при извършването на доброволческа дейност.

Съгласно доклад „Доброволчество и солидарност между поколенията“, публикуван през октомври 2011, повечето доброволци в Европа (24%) са ангажирани в доброволческа дейност в спортен клуб или клуб за занимания на открито.

Основните изводи от доклада са:

- Близо една четвърт от гражданите на ЕС са ангажирани с доброволческа дейност (редовно или в единични случаи).
- Спортните клубове, културните сдружения и сдруженията на артистите и благотворителните организации продължават да бъдат структурите, в които най-много граждани на ЕС извършват доброволческа дейност. В различните държави е налице също така активна дейност в сдруженията по местоживеене и религиозните организации.
- Според гражданите на ЕС доброволството играе важна роля в региони области, като на първо място продължават да бъдат солидарността и хуманитарната помощ (37%). Здравеопазването (32%, +8), образованието (22%, +8) и околната среда (22%, +6) са постигнали значителен напредък след 2010 г., което показва, че работниците доброволци са загрижени относно въпросите, които касаят ежедневието на мнозинството от гражданите на ЕС.
- Интервюираните не са единни по отношение на създаването на законна рамка за доброволческия сектор: 47% подкрепят европейска харта за доброволците, изготвена съвместно между държавите-членки и Европейския съюз, докато 45% предпочитат национална рамка, създадена от тяхната собствена страна. Мненията се различават значително в отделните държави – членки, въпреки че тези разлики по всяка вероятност не са свързани с равнището на доброволческия опит или дейност.
- От трите мерки, предвидени за насърчаване на солидарността между поколенията, две се считат за ефективни от много голямо мнозинство от гражданите на ЕС: насърчаване на създаването на работни места за младите хора в областта на грижите за възрастни и нуждаещи се хора (89%) и гарантиране на всички европейски граждани от всички възрасти да се възползват от равен достъп до пазара на труда и обучение (83%).
- Гражданите на ЕС обаче не са толкова ентузиасирани относно ефективността на последната мярка, която има за цел да задържи хората на възраст над 60 години на пазара на труда, за да могат да предадат своя опит и знания на по-младите поколения (59%). Реакцията към тази мярка варира значително в отделните държави-членки, като подкрепата е по-силна в държавите-членки преди 2004 г. (63%) отколкото в държавите, присъединили се в периода 2004/2007 г. (51%).

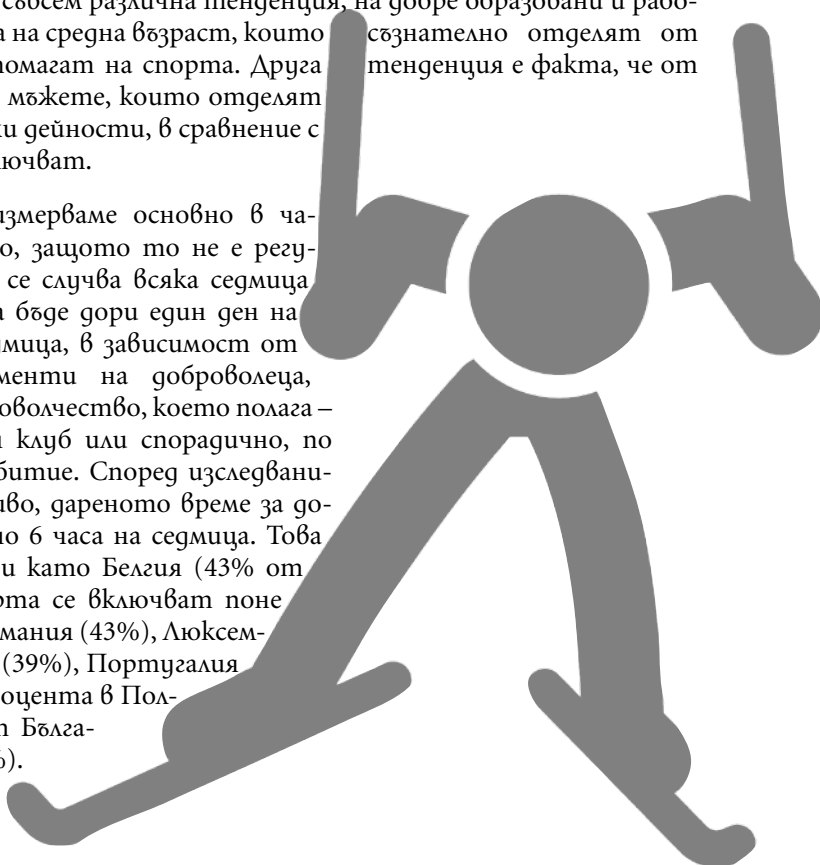

ДОБРОВОЛЧЕСТВО В СПОРТА – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Съществуват големи различия в системите на спортното доброволчество в отделните страни, които възпрепятстват регулирането на сферата на европейско ниво. Различни са тенденциите, дефинициите, нормативното обезпечение. Във все повече страни, членки на ЕС, които имат законова рамка за доброволството, започва да се обсъжда нуждата от специален закон за доброволството в спорта, поради спецификата на дейността на доброволците в сферата на спорта.

Обективните данни, които наблюдаваме са: нарастване на възрастта на доброволците в спорта, като увеличението е в полза на възрастовата група 30/50 г., за сметка на групата – 16/30 г. Макар да сме свикнали да асоциираме доброволството в спорта с младите хора, то изследванията на европейско ниво говорят за една съвсем различна тенденция, на добре образовани и работещи осъзнали се хора на средна възраст, които съзнателно отделят от своето време, за да помагат на спорта. Друга тенденция е факта, че от 2 до 9 пъти повече са мъжете, които отделят време за доброволчески дейности, в сравнение с жените, които се включват.

Доброволството измерваме основно в часове работа седмично, защото то не е регулярен процес, който се случва всяка седмица от месеца, а може да бъде дори един ден на 2 месеца или цяла седмица, в зависимост от останалите ангажименти на доброволеца, както и от вида доброволчество, което полага – регулярно в спортен клуб или спорадично, по време на спортно събитие. Според изследванията на европейско ниво, дареното време за доброволчество е средно 6 часа на седмица. Това забелязваме в държави като Белгия (43% от доброволците в спорта се включват поне 6 часа на седмица), Германия (43%), Люксембург (41%), Холандия (39%), Португалия (39%). Най-нисък е процента в Полша (3%), следвана от България (6%) и Гърция (6%).

В различните държави съществуват различни системи за дефиниране и отчитане на спортното доброволчество. Има държави, в които имаме изключително точна информация за брой и профил на доброволците (национален регистър), но и имаме и примери като България, в които не съществува никакъв регистър или регламентация.

Показателят – доброволците в спорта, спрямо общото население (възрастни) също е доста разнообразен, както според икономическите показатели на държавите, така и според културните и нравствени различия – Финландия 16%, Ирландия 15%, Холандия 13% ... Гърция и Полша – 2% (България – 3%). От друга страна, спрямо общия брой доброволци виждаме, че доброволчеството в спорта е желано в някои държави: Малта 84%, Дания 31.5%, Франция 25% ... Австрия 15%.

Професионализация в сектора на спортното доброволчество

Специално внимание трябва да се обърне на доброволците, ангажирани с тренировъчни дейности в спорта, като следва да бъдат взети под внимание различните законови изисквания за провеждане на подобен вид дейности. Следва да отчетем, че ако доброволец желае да бъде треньор по вид спорт във Великобритания, той може да го направи с двудневен курс за треньор, докато в България например законодателството е регламентирало 6 месечна подготовка (следдипломна квалификация) за придобиване на професия треньор, и наличие на средно образование.

Организационна структура

Липсва специализиран централен орган за доброволчество в спорта в България, докато в различните страни този въпрос е уреден по различни начини. Съществуват страни със специално посочена структура с мандат за доброволчество в спорта (Люксембург, Дания, Литва). Има и такива, в които определена институция има отговорност за развиване на обучението на доброволци в спорта. Отчита се и автономията на спортното движение, което като съвкупност от спортни организации действа сравнително самостоятелно в подбора, обучението и мениджмънта на доброволци.

Национални политики за развитие на спортното доброволчество

Сериозните различия в законодателствата на отделните страни водят до остра нужда от европейско регламентиране на основните изисквания за провеждане на тази дейност, с цел уеднаквяване на стандартите на добровол-

чеството в спорта и трансфер на добри практики между страни със силно развита доброволческа култура в спорта и такива с ниско ниво на развитие. Интересен факт е, че в някои страни спортът заема много отчетливо място в политическите платформи. В 10 страни доброволчеството в спорта е свързано с определена политика – Австрия, Кипър, Финландия, Франция, Ирландия, Литва, Холандия, Румъния, Швеция и Великобритания. В останалите страни липсва национална стратегия или рамка за доброволчеството в спорта.

Значимост на доброволчеството в спорта

Спортният сектор разчита основно на доброволчеството, за доброто провеждане на всяко спортно събитие, както и за ежедневната дейност на спортните организации. Пропорциите между платен персонал и доброволни участници са различни в различните страни – Ирландия 42/58%, Естония 43/57%, Австрия 14/86%, Франция 20/80%, Португалия 10/90%, Германия! 70/30%

В дейностите на спортна организация отчитаме следното разпределение в процентен мащаб на хората, извършващи доброволчески дейности:

- Управление и администрация на организацията (управителното тяло, административен персонал) – 91%
- Членство в изпълнителни комитети (изпълнителни комитети и специализирани работни групи и комисии) – 80%
- Подкрепа за провеждане на събития (организация на мероприятия) – 81%
- Тренировки/подготовка на спортисти (организиран тренировъчен процес) – 73%
- Набиране на средства – нов сегмент, за който няма данни, но се споменава като една от доброволческите дейности.

Субективно е виждането какво имаме в предвид под доброволчество в определените по-горе дейности, защото ако в някои западно европейски държави да бъдеш финансово обезпечен за разходите си и да „доброволстваш“ само с експертния си потенциал се смята за нормално, то в България за нормално се приема да работиш абсолютно безплатно, без да бъдат подsigурени дори разходите ти за изхранване и транспорт. Следователно тази статистика е интересна, но не може да бъде изцяло приложима за ситуацията в България.

Предизвикателства в доброволството в спорта:

Част от предизвикателствата, които откриваме при доброволството в спорта могат да бъдат систематизирани в следните насоки:

- Активизиране на дейностите за подобряване на знанията и уменията на доброволците в спорта;
- По-добра координация на дейностите на неправителствените организации и държавния орган за спорта;
- Определяне на стратегии, наредби, правилници и инструкции за доброволчество;
- Свързване на политиката за доброволчество в спорта с други свързани политики в икономическия и социалния сектор;
- Разработване на програми за развитие на спортното доброволчество в изпълнение на съответните политики;
- Наличие на статистика и сравнителни анализи, които ще допринесат за поставяне на качествени цели;
- Изготвяне на нормативна рамка за спортно доброволчество, включително статут на доброволците;
- Координирани обучителни програми за доброволци (обвързани с Европейската квалификационна рамка);
- Създаване на система за определяне и признаване на компетентности, придобити чрез доброволчество в спорта.

ВИДОВЕ ДОБРОВОЛЧЕСТВО В СПОРТА

Спортът е съвкупност от физическа дейност или физически упражнения, които се изпълняват с определена цел и в условия, различни от всекидневните. Хората може да спортуват заради състезанието само по себе си, заради удоволствието, за да се усъвършенстват, за да развият умения, или някаква смесица от посочените фактори. Само в някои определени спортове се изразходва умствена, вместо физическа дейност. Това са игрите на дъска или игрите на карти. Европейската харта на спорта дава следното определение: спорт е „*Всяка форма на физическа дейност, която чрез организирано или неорганизирано участие има за цел изразяването или подобряването на физическата и психическата годност, развиването на социални отношения или постигането на спортни резултати на всички нива*“.

Думата спорт води началото си от френското *desport*, което означава буквално „свободно време“. На американски английски, както и на някои други езици, например български, се използва множествено число – спортове, за да се изрази този общ вид развлекателна дейност, но на други езици или местни диалекти се използва само единственото число *спорт*. Френската дума за спорт се основава на персийската дума *bord*, което означава „победа“. Китайският еквивалент за спорт означава физическа подготовка. Модерният гръцки термин за спорт е *Αθλητισμός* (*athlitismos*), означаващо атлетизъм. Най-старото определение на спорт в английски език (1300 г.) е „*всичко, което хората намират за забавно или развлекателно*“.

Спортът като обществено явление стимулира доброто здраве и благосъстоянието на обществото; създава среда за обучение и социализация; дава фундаментален принос за развитие на демократичното общество; допринася за реализация на принципите на толерантността и развитието на икономиките на страните. В този смисъл можем да откروим следните акценти:

Спорт и национален престиж

Спечелването на медали и призови места в спорта издига националния престиж на съответната страна в света, превръща се в доказателство за силата и възхода на националния спорт и за неговия принос в общото развитие на международния спорт.

Още Пиер дьо Кубертен – основателя на съвременните олимпийски игри, е казал, че „олимпийският борец трябва да побеждава за слава на своето отечество“.

Спорт и реклама (пропаганда)

Като пропагандно средство спортната победа има няколко важни предимства:

- върху публиката, зрителите, слушателите и читателите се осъществява емоционално въздействие чрез победата, още по-силно, по-дълбоко и по-трайно;
- огромният интерес към спорта позволява да се получават значителни финансови средства, а това означава по-добро финансиране на спорта и ниска цена на спортната пропаганда (реклама).

Спортът като социална среда

Създава условия за социални контакти, сътрудничество и връзки, подобрява здравословното състояние, дава радост и приятни преживявания, допринася за интегрирането на хора със специални нужди.

Неразделна част от спорта е придобиването на спортна етика и принципи за честна игра – феър плей.

За съжаление има и изключения, които са в противоречие със спортния морал – употреба на допинг, договаряне на изхода от спортно състезание и други.

Спортът като неделима част от хармоничното развитие на личността

Още от древността стремежът е бил да се възпитава красив, добър и образован гражданин. „Калокагатията“ е първата формулировка на древните гърци за всестранно и хармонично развитие на човешката личност. В наши дни този стремеж съществува не като абстрактен идеал, а като дейност, която има реални социални измерения.

Групи спортове и видове състезания

Осъществявайки обществено значимата си роля, спортът се обособява в три предметни области:

1. Спорт за всички – спортуване за здраве и физическа годност на хората от всички възрасти, включително и от тези със специални нужди.
2. Спорт като част от системата на физическо възпитание – придобиване на спортни умения и физическа кондиция, изграждане на отношения, които способстват за водене на природосъобразен, физически активен и здравословен начин на живот.

3. Спорт за високи постижения /елитен спорт/ – личностна и отборна изява в състезания за постигане на максимални постижения.

Доброволчество по време на спортно мероприятие

Докато някои спортове се практикуват основно за отгих, друга голяма част, се провеждат в условия на силна конкуренция. Например, при играта на баскетбол, два отбора се състезават един срещу друг, за да се определи кой може да постигне най-голям брой точки. Когато няма определена награда за отбора победител, много играчи се състезават, за да придобият чувство за победа. Спортистите, освен в конкуренция един срещу друг, също така се състезават срещу природата в спортове като скално катерене или алпинизъм, където целта е да се достигне непосилна дестинация.

Съществуват разнообразни видове спортни състезания – градски, регионални, национални, международни регионални, световни и Олимпийски игри. Всички те са част от спортния календар на съответната спортна федерация и се провеждат с различна цикличност.

При организацията на подобно мащабно събитие един от основните решаващи фактори са доброволците, които спомагат за правилното протичане на спортното състезание.

В различните по мащаб спортни състезания има различни възможности за включване на доброволци, като в някои от тях, например – Олимпийски игри, има много прецизна селекция:

Олимпийски игри	Година	Подадени приложения	Одобрени доброволци
Сочи	2014	200 000	25 000
Лондон	2012	240 000	70 000
Пекин	2008	450 000	100 000
Атина	2004	150 000	60 000

Примерна реализация на доброволци при провеждане на мащабно международно спортно събитие:

Дейностите могат да бъдат разделени най-общо в три етапа:

1. По време на предварителната подготовка на мероприятияето;
2. По време на провеждането на мероприятияето;
3. Дейности след приключване на мероприятияето.

Сектори на реализация:	Основни дейности:	Минимални (препоръчителни) изисквания към доброволците:
Акредитация	Акредитиране на участници, подготовка на документи за акредитация, раздаване на сувенири	<ul style="list-style-type: none"> • Владее на чужд език; • Комуникативност; • Добра организационна култура.
Транспорт	Транспортиране на участниците, организация на транспортен график, координация на превозните средства	<ul style="list-style-type: none"> • Комуникативност; • Добра организационна култура; • Управление на времето; • В някои случаи – притежание на документ за управление на МПС.
Настаняване	Разпределение на участниците в хотелите, организация на бързо и безпроблемно настаняване, решаване на проблеми по време на престоя	<ul style="list-style-type: none"> • Базови познания в областта на туризма • Владее на чужд език; • Комуникативност; • Добра организационна култура.
Изхранване	Спазване на загадените хранителни менюта, спазване на часове на хранене, решаване на проблеми по време на изхранването	<ul style="list-style-type: none"> • Базови познания в областта на ресторантьорството; • Управление на времето; • Добра организационна култура.
Церемонии	Организация на церемонии по откриване и закриване на мероприятията, церемония по награждаване	<ul style="list-style-type: none"> • Базови познания в областта на конкретния спорт; • Базови познания по протокол; • Управление на времето; • Владее на чужд език.

Сектори на реализация:	Основни дейности:	Минимални (препоръчителни) изисквания към доброволците:
Съдийски апарат	Организация на съдийското обезпечаване на състезанието	<ul style="list-style-type: none"> • Познания за конкретния вид спорт; • Познания за правилата на провеждане на конкретното мероприятие; • Владееенето на чужд език е предимство.
Допинг контрол	Организация на провеждането на допинг контрол по време на състезанието – ескорт на състезатели, взимане на проби, съхранение на проби	<ul style="list-style-type: none"> • Базови познания за организацията на допинг контрол; • Добра организационна култура; • Владееене на чужд език; • Медицинско образование е предимство.
Медицинско обезпечаване	Организация на медицинското обезпечение на мероприятиято, координация на медицинските лица	<ul style="list-style-type: none"> • Медицинско образование е предимство; • Адаптивност и бърза реакция; • Добра организационна култура.
Техническо обезпечаване	Обезпечаване на техническата част от мероприятиято – работа със специализирана и неспециализирана техника	<ul style="list-style-type: none"> • Техническа и компютърна грамотност; • Умения за работа със специализирана техника.
Логистика	Логистика по обезпечаване на спортните съоръжения, аранжиране на спортна зала, подготовка на спортни уреди	<ul style="list-style-type: none"> • Базови познания в областта на конкретния спорт. • Техническа грамотност; • Физическа възможност.

Сектори на реализация:	Основни дейности:	Минимални (препоръчителни) изисквания към доброволците:
Сигурност	Гарантиране на сигурността на участниците, осигуряване на ограничен достъп	<ul style="list-style-type: none"> • Образование и познания в областта на сигурността е предимство; • Адаптивност и бърза реакция; • Добра организационна култура.
VIP – гости	Посрещане, обезпечаване престоя и дейността на официалните гости на състезанието	<ul style="list-style-type: none"> • Базови познания в областта на конкретния спорт; • Базови познания по протокол; • Управление на времето; • Владее на чужд език.
Пресцентър	Администриране на информацията, разпространението ѝ и връзките с медиите, които отразяват събитието. Организация на пресконференция.	<ul style="list-style-type: none"> • Образование и познания в областта на журналистиката и връзките с обществеността е предимство; • Адаптивност и бърза реакция.
Кетъринг	Осигуряване на изхранване на участниците по време на състезанието, като често кетъринга се организира на самия спортен обект	<ul style="list-style-type: none"> • Подходящо за ученици и студенти от специалности, свързани с изхранване; • Управление на времето.
Работни офиси	Подготовка на административни документи, обработване на базиданни	<ul style="list-style-type: none"> • Отлични компютърни умения; • Владее на чужд език; • Добра организационна култура.
Посрещане и изпращане	Посрещане и изпращане на участниците – изготвяне на графици, комуникация, потвърждение на детайли по пътуването	<ul style="list-style-type: none"> • Управление на времето; • Владее на чужд език; • Добра организационна култура.

Сектори на реализация:	Основни дейности:	Минимални (препоръчителни) изисквания към доброволците:
Преводачи и хостеси	Симултантен превод и превод на документи по време на състезанието. Придружаване на състезатели и гости по време на мероприятията.	<ul style="list-style-type: none"> • Владее на чужд език; • Вежливост; • Базови познания в областта на конкретния спорт.
Информация	Обезпечаване на информационен център, който е на разположение на състезатели и гости по време на състезанието.	<ul style="list-style-type: none"> • Владее на чужд език; • Вежливост; • Добра организационна култура; • Базови познания в областта на конкретния спорт.
Секретариат	Обработване на резултати от състезанието, публикуване и разпространяване, изготвяне на протоколи и документи.	<ul style="list-style-type: none"> • Добра организационна култура; • Отлични компютърни умения; • Базови познания в областта на конкретния спорт; • Владее на чужд език.
Официални вечери и коктейли	Организация на официални вечери и мероприятия, подготовка и разпространение на покани, достъп, допълнителни мероприятия	<ul style="list-style-type: none"> • Добра организационна култура; • Владее на чужд език; • Базови познания по протокол.
Протокол и протоколни мероприятия	Организация на протоколни събития, съпътстващи или част от официалната програма на състезанието.	<ul style="list-style-type: none"> • Базови познания по протокол; • Владее на чужд език; • Добра организационна култура.

Сектори на реализация:	Основни дейности:	Минимални (препоръчителни) изисквания към доброволците:
Културни мероприятия, екскурзии	Провеждане на културни мероприятия и екскурзии, съпътстваща програма.	<ul style="list-style-type: none"> • Владее на чужд език; • Подходящо за ученици и студенти от специалности, свързани с туризъм и екскурзоводство; • Добра организационна култура.

Доброволчество в спортна федерация

Спортната федерация е доброволно сдружение на спортни клубове по един или сходни видове спорт, което координира развитието, практикуването и администрирането на съответния вид спорт на национално ниво на територията на страната и ги представява пред държавата и международните спортни организации.

В Република България спортните федерации са юридически лица, регистрирани по закона за юридическите лица с нестопанска цел. За да осъществява своята дейност, всяка спортна федерация в България, която придобие статут на юридическо лице, подлежи на лицензиране от Министерството на младежта и спорта. Законът обаче не допуска лицензиране на повече от една спортна федерация по определен или сходни видове спорт и една многоспортова федерация, изградена по съответния обединяващ признак.

Като вид спортни организации, спортните федерации изпълняват програми за развитие на спорта, изготвени в съответствие с Националната програма за развитие на физическото възпитание и спорта, приета от Министерски съвет на Република България.

В дейността на една спортна федерация могат да се включат доброволци в разнообразни активности, които да подкрепят дейността ѝ и правилното ѝ функциониране.

Те могат да се включат в разнообразни дейности, като:

- Подпомагане на административните процеси;
- Помощ при провеждане на спортни мероприятия/спортната тренировка;

- Поддържане на интернет страница;
- Извършване на анализи и изследвания;
- Подкрепа в маркетинга и популяризирането на дадения спорт;
- Обучителна дейност;
- Спортно – тренировъчна дейност.

Доброволчество в спортен клуб

Спортен клуб е организация, която поощрява и осъществява тренировъчна и състезателна дейност по един или няколко вида спорт. Често спортните клубове са организирани в лиги и провеждат турнири. Те са и членове на националните спортни федерации.

В България спортните клубове получават своя статут по смисъла на „Закона за физическото възпитание и спорта“ и се регистрират по „Закона за юридическите лица с нестопанска цел“ като юридическо лице (сдружение с нестопанска цел), или по „Търговския закон“ като акционерно дружество – футболните клубове. Спортните клубове имат регистър в Министерството на физическото възпитание и спорта.

В ежедневната дейност на спортния клуб доброволците могат да бъдат много полезни при провеждане на спортно – тренировъчния процес.

Те могат да се включват в разнообразни дейности, като:

- Подпомагане на административните процеси;
- Помощ при провеждане на спортни мероприятия/спортната тренировка;
- Поддържане на интернет страница;
- Извършване на анализи и изследвания;
- Подкрепа в маркетинга и популяризирането на дадения спортен клуб и привличане на повече спортуващи в него;
- Подкрепа при администриране и поддържане на спортната база;
- Обучителна дейност.

КЪМ МЛАДИТЕ ДОБРОВОЛЦИ В СПОРТА

от сърце, имаш ентузиазъм и желание за промяна. Мотивиран и амбициозен си, оптимист, имаш криле. Креативен и изобретателен си, с различен поглед и 1 000 000 идеи как да направиш света по-добро място за живеене. А идеите ти са свежи, нови, нестандартни, необременени. Отворен си към новото, непрехубеден. Не се страхуваш от развитието и промяната. Имаш повече свободно време от по-възрастните и от семейните, а същевременно си по-мобилен и можеш да участваш в по-дългосрочни проекти, далеч от дома си. Можеш да бъдеш пример за другите. Много по-убедителен си за хората около теб и други млади хора биха ти се доверили.

Това са само една малка част от причините, защо точно ти можеш да бъдеш доброволец и да натрупаеш знания и умения чрез подпомагане на спорта.

Но и защото ти би помогнал на една спортна организация да си отговори на много въпроси за начина на мислене на младите хора и за техните проблеми. Защото ще допринесеш за образованието си и за социалното си включване. Чрез доброволчеството ще изградиш и все по-голямо желание да си полезен на обществото и ще развиеш социална отговорност. Колкото по-рано поемеш отговорността за собственото си развитие и за развитието на общността, в която живееш, толкова по-лесно ще се адаптираш в работната среда и ще откриеш своето призвание. Добивайки житейски опит, нови приятели, обогатена биография, учейки се на отговорност и последователност, ще получиш безценен опит, който ще ти е полезен в бъдеще и ще развиеш ценни качества на личността. Организациите, в които ще бъдеш доброволец имат нужда от теб, но и ти имаш нужда от тях. Допринасяй за подобряване на условията на живот в нашата общност и променяйки себе си, променяй всичко.

Защо да бъде доброволец в спорта?

Синтезирали сме 10 причини, които ни мотивират да сме доброволци в спорта:

Доброволчеството е кауза, то е начин на живот... В Европа се отделят средно 6 часа за доброволчески труд в спорта седмично. Ние сме все още много далеч от тези нива, но сме мотивирани да постигнем дори повече след време.

Съществуват все повече инструменти, които ни мотивират като: признаване на доброволческата практика за натрупани знания и умения, разнообразни награди на европейско и национално ниво за поощряване на доброволците, лична и социална удовлетвореност.

1. Да науча нови неща

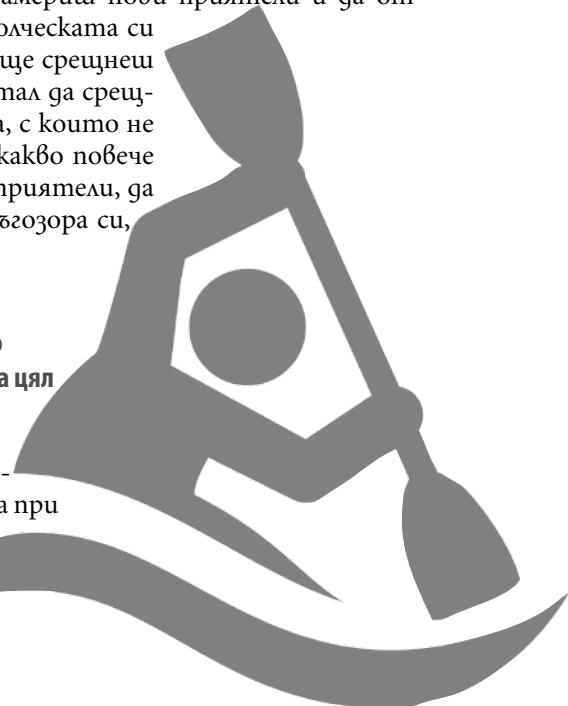
Всеки ден имаме възможност да научим нови неща, да придобием нов опит и да видим с нов поглед нещата в живота ни. Като доброволец мога да се потопя в една непозната за мен среда, която дава специфична добавена стойност на обществото, в което живея. Процеса на научаване идва с преживяването, ученето на практика и възможността да получиш знание, от което се нуждаеш в точно този момент, точно сега. Да си доброволец в спорта може би ще ти даде възможност да научиш неща, които не си предполагал, че можеш да откриеш, да откриеш среда за учене, различна от стандартната и да преминеш през изживяване, което ще запомниш за цял живот.

2. Да се запозная с нови хора от цял свят

Доброволчеството в спорта ти дава възможността да се запознаеш и да опознаеш хора от различни държави, да намериш нови приятели и да откриеш други култури. По време на доброволческата си дейност на голямо спортно мероприятие, ще срещнеш хора от Европа и света, които не си и мечтал да срещнеш – нови приятели или звезди от спорта, с които не си си и представял да говориш на живо. А какво повече можеш да получиш от това да имаш нови приятели, да опознаеш нови култури и да разшириш кръгозора си, понякога дори без да пътуваш?

3. Да се потопя в организацията на голямо спортно събитие, което ще ми остави прекрасни спомени за цял живот

Знаете ли, че домакинството на голям спортен форум се повтаря в една и съща държава при изключително редки обстоятелства? Това ни води до факта, че доброволствайки по време на европейско или световно първенство, което се провежда близо до нас,

може да е единствената ни възможност да се потопим в невероятната атмосфера, която подобен форум носи. Да си част от таква мащабно събитие, което е съпътствано от стриктна организация, може да ни даде изключително много практически опит и знания и да разшири организационната ни култура. И... нека отново повторим – може да се случи и само веднъж в живота ни...

4. Да се науча да планирам времето си

Градим знания, базирани на преживяване. Така се учим най-трайно и подобряваме практическите си умения. Да вземеш участие в спортно събитие като доброволец, означава да знаеш как да планираш времето си правилно, за да изпълниш всички задачи, които трябва да изпълниш. Ще научиш как да планираш времето си, съобразено с „живота“ на състезанието, което ще ти бъде полезен и незаменим опит в бъдещата ти професионална реализация.

5. Да допринеса за доброто представяне на България като домакин:

В последните 20 години България прие домакинства на стотици големи първенства, и отличните отзиви след всяко от тях са базирани до голяма степен на доброволците, взели активно участие в организационните дейности. Много често състезателите дори не се срещат с организационния комитет, и контактите им са сведени до контакта с доброволците, които обезпечават престоя им и участието в състезанието. Точно тук ние, като доброволци, имаме възможност да представим родината си като гостоприемна домакин и прекрасна дестинация за бъдещи пътувания. А вярвам няма да отречете, че най-добрата реклама за страната ни е личния ни пример?

6. Да подкрепя спорт, който харесвам:

Подкрепяш спорт, който харесваш? Мислил ли си дали има нужда и от помощ в ежедневната дейност или в организацията на спортно състезание? Това не е ли един прекрасен начин да подкрепиш този спорт с доброволческа дейност, да разбереш от каква помощ има нужда и да прецениш дали и къде би бил полезен? Няма ли да почувстваш този спорт още по-близък до теб и да намериш още повече неща, поради които да го харесваш и подкрепиш, виждайки го как се развива все повече?

7. Да придобия умения, които ще са ми полезни в професионалната реализация

Увеличаващата се безработица в България и Европа, и същевременно все по-големия брой на свободни работни места водят до заключението, че спе-

циалистите с професионални качества и трудови навици са все по-ценни за обществото. Доброволчеството е един прекрасен инструмент, чрез който може да се научите да бъдете професионалисти с широк спектър на трудови навици. Уменията, които придобивате, знанието, което получавате, са едни от най-важните неща, които човек може да получи чрез доброволчеството. Получавате безплатна възможност да се потопите в реална трудова среда, от която да се научите на динамичност и креативност, в която да насочите енергията си и да получите безценен практически опит.

8. Да бъда активен гражданин и да давам пример

Всички демократични общества са изградени на принципа на личния пример и на широк обществен натиск да бъдем съпричастни към средата, в която живеем. Това, разбира се е въпрос на персонален избор, но изграждането на по-добра култура зависи от всеки от нас. Както е казал Кенеди „Не питайте какво държавата може да направи за вас, а какво вие можете да направите за държавата си“. Водени от този принцип, всички ние можем да допринесем много, бидейки активни граждани и давайки ежедневен пример на околните как да променяме обществото около нас към по-добро. И ако всички положим по малко усилия, то няма ли да живеем в една малко по-добра общност, която помага на тези, които имат нужда?

9. Да се науча да работя в екип, включително и международен

Работата в екип не винаги е лесна, но обикновено се учи в практиката. Опитай да работиш с нови хора, с които не си работил до момента, и да реализирате заедно идея и ще осъзнаеш колко трудно е това. Още по-трудно е, когато този екип е съставен от хора от различни държави и култури и трябва да се съобразиш с културните различия помежду ви. Доброволчеството в спорта ти дава възможност да откриеш международна среда, в която да работиш и да усвоиш правилата на екипната работа. Това ще ти помогне да работиш в динамична среда и ще бъде важно за професионалната ти реализация в бъдеще.

10. Да се забавлявам :)

Последно в списъка, но не на последно място – спорта носи забавление за всички участници в едно спортно събитие – за спортисти и треньори, за организатори, доброволци, зрители. Да бъдеш доброволец – ще преживееш доста забавни моменти, които с радост ще си спомняш, когато мероприятиято е приключило. Ще ти даде възможност да се смееш от сърце, да танцуваш, да празнуваш моментите на задоволство от добре свършената работа, възнаградена от усмивките на състезатели и публика.

КЪМ ОРГАНИЗАЦИИТЕ, РАБОТЕЩИ С МЛАДИ ДОБРОВОЛЦИ В СПОРТА

които индивидуално или колективно допринасят за постигане на нейните цели. За да работи ефективно всяка организация се нуждае от ресурси, сред които спадат и хората, допринасящи за развитието ѝ, затова те трябва да се считат за ценни активи, в които се инвестира и по този начин се увеличава присъщата им ценност.

След като дадена организация има ясна мисия и цели, тя трябва да реши какви ресурси са ѝ необходими за постигането им. Независимо от първоначалната причина за избора да се включат доброволци, за организации, които имат ясни цели и визия е далеч по-вероятно да имат доброволци, които да дадат най-доброто за организацията, а в замяна, да получат удовлетворение от тяхната доброволческа дейност.

Едно от най-полезните неща за всяка организация е да идентифицира мисия и цели за приемане на доброволци, като се разработят:

- Мисия на организацията, която ясно показва за какво допринасят доброволците чрез отдаване на своите време и усилия;
- Краткосрочен и дългосрочен план с ясни цели и задачи, които всеки разбира и може да се идентифицира с тях;
- Сферите, в които доброволците могат да вземат участие;
- Ресурсите, които доброволците могат да ползват по време на дейностите, които извършват в организацията;
- Как и кой извършва мониторинга и оценката на доброволческите дейности.

Ако имаме ясен и кратък отговор на тези пет индикатора и преминем практически през изпълнението на всеки един от тях, ще осигурим солидна основа за добро управление на всеки доброволец.

Какво е управление на доброволци?

Най-общо управлението на доброволците може да се определи като стратегически и последователен подход за управление на най-ценния капитал на организацията – хората, работещи там като платен персонал или безвъзмездно,

Не трябва да забравяме и видовете подготовка, които трябва да предвидим за обучение на доброволците, с които ще работим:

Видове подготовка на доброволци:

1. **Обща** – свързана с усвояването на основни знания за доброволчеството в спорта.
2. **Специализирана** – задълбочено усвояване на специфични знания и умения.
3. **Целева** – свързана с конкретно зададена цел и участието в конкретно спортно мероприятие

Как да привлечаме млади доброволци?

Младите доброволци се привличат с ентузиазъм, много любов и жар. За да запалим други хора, самите ние трябва да имаме страст към каузата.

Първата стъпка е...

Да планираме! – Какво искаме да направим, колко доброволци са ни нужни и какво точно ще правят те. Какво можете да им предложите – обучения, дейности, възможности за пътуване. Подгответе се и изберете правилно хората, които ще представят идеите и задачите. Подберете групата, сред която ще търсите доброволци, като се фокусирате върху подходящата възрастова и професионална група. Обявете, че набирате доброволци възможно най-широко, за да дадете шанс на максимален брой хора да участват. Използвайте медии и открити презентации, направете информационни срещи в училище или на работното място. Активно използвайте новите технологии и неформалните канали на комуникация, без да се страхувате да заимствате идеи от бизнеса и рекламата. Уловете интереса на бъдещите доброволци, бъдете нестандартни и креативни. Разкажете им какво е доброволчеството по принцип. Проучете нуждите им, разберете каква е тяхната вътрешна мотивация, какви са интересите на всеки нов доброволец и го насочете към най-подходящите дейности.

Не забравяйте да...

Имате различен подход за всяка кампания. И двете страни трябва да извлекат максимална полза. Избирайте групите, сред които ще търсите доброволци, според ползите, които те могат да извлекат от активностите и им кажете каква е целта. Обяснете им на достъпен език мисията на вашата организация и в какво ще се състои тяхната работа. Доведете опитни доброволци, които да обяснят каква ще бъде ролята им. Бъдете искрени за плюсовете и минусите на доброволчеството. Разяснете им ползите от доброволчеството – какво ще им донесе този опит, какви умения и знания ще придобият. Раздавайте много усмивки. Хората трябва да получават това, заради което са дошли. Помнете, че идеалите и каузите трябва да са водещи и трябва да споделяте еднакви ценности. Предварително набележете конкретни задачи, които ще доведат доброволците в офиса ви скоро след първата среща. Разкажете им какво правите във вашата организация, инструктирайте ги, координирайте ги, окуражавайте ги. Дайте възможност на всеки да изяви себе и да изрази себе си, но помнете, че е важна и работата в екип, в която всеки трябва да се почувства значим. Покажете уважение към усилията на всеки един доброволец.

Най-често срещаните грешки...

Да бързаме и да не изберем подходящите хора или да не поддържаме връзка с тях и да не им кажем какви са правилата. Да не им обясним достатъчно ясно какви са задачите им. Хаотичната организация или липсата на организация е най-бързият начин да отблъснем доброволците. Да имаме пренебрежително отношение към доброволците или липса на внимание. Да ги натоварим с прекалено много задачи или да им определим еднообразна дейност. Да сме скучни и досадни в обясненията си или да ги караме да правят нещо, което те не искат, било то и гребно. Да настояваме да участват във всичко, вместо само в това, което им е интересно. Да недооценяваме труда и възможностите на доброволците или да не ги приемаме сериозно. Да дадем обещания, които не можем да изпълним.

Как да управляваме работата на доброволците?

С ум, сърце и много любов! И с професионализъм.

Първата стъпка е...

Да направим план на всички дейности. Поставете на доброволците ясни, конкретни и изпълними задачи и се уверете, че всеки знае какво точно трябва да прави. Определете човек, който ще отговаря за доброволците. Създайте общи правила, описани в договор между организацията и доброволеца.

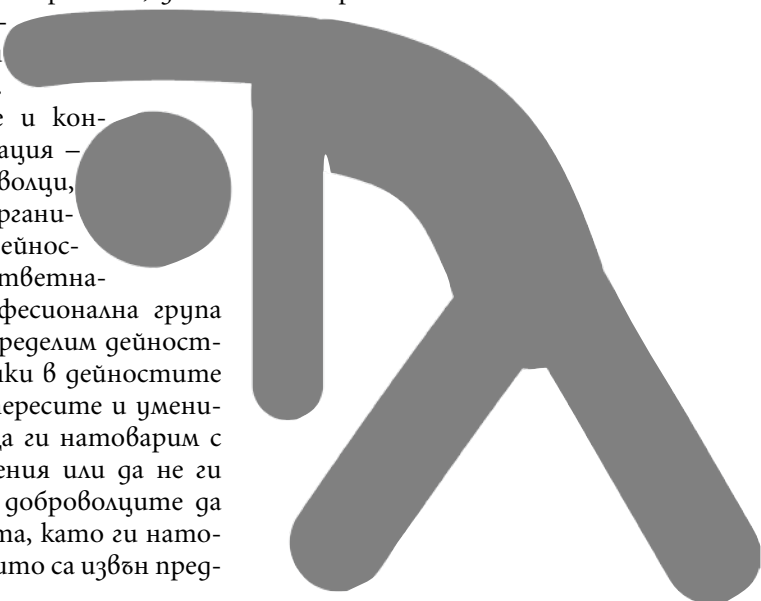
Не забравяйте...

Организирайте тимбилдинг занимания, така че доброволците да се запознаят помежду си. Определете правата и задълженията и проверявайте как изпълняват задълженията си – това предотвратява грешки. Оценявайте работата им и им показвайте резултатите. Припомняйте им целта, като бъдете толерантни и балансирайте между ползата за организацията и ползата за доброволеца. Помнете, че доброволците са тук по своя воля и не бива да бъдат карани да вършат нищо на сила. Дайте шанс на всеки да изкаже мнението си, уважавайте ги, независимо от степента на тяхната компетентност. Покажете внимание към всеки, поддържайте обратна връзка. Провеждайте регулярни групови срещи, но когато е нужно – и индивидуални. Дръжте се приятелски, за да могат доброволците да се чувстват спокойни, да споделят как се чувстват. Организирайте така дейностите, че част от тях доброволците да приемат за своя инициатива. Помнете, че всеки може да се умори и отегчи, ако не получава признателност. Осигурете позитивна енергия, добро настроение и забавление. Не забравяйте, че те са във ваша помощ, а не на ваше подчинение. Имайте резервни задачи в случай, че разполагате с повече доброволци, стимулирайте активните и инициативните – предоставете им по-голяма самостоятелност.

Най-често срещаните грешки са...

Липса на планиране и на ясни инструкции. Да не уточним задачите на доброволеца, неговите отговорности, условията на работа и какво се очаква от него, както и поставянето на неясни или нереалистични задачи.

Липсата на наблюдение и контрол, на добра координация – между отделните доброволци, между доброволците и организацията. Да подберем дейности, неподходящи за съответната възрастова или професионална група или неадекватно да разпределим дейностите. Да не включим всички в дейностите или да не познаваме интересите и уменията на доброволците. Да ги натоварим с прекалено много задължения или да не ги включим. Да разчитаме доброволците да свършат всичката работа, като ги натоварим със задължения, които са извън пред-

варително договореното. Да търсим доброволците само когато имаме нужда от тях или да се държим с тях като с платени служители. Да ги критикуваме прекомерно за допуснатата грешка. Да се държим прекалено шефски – като големия лош шеф. Да говорим на прекалено официален език при общуване и обучение. Намерете баланс – да фамилиарничим също не е добра практика.

Как да подготвим и обучим доброволците?

Отново с много любов към каузата и към тях самите!

Първата стъпка е...

Запознайте доброволците с дейността на организацията и с нейния екип. Ясно поставете целта на дейностите им и обяснете какъв е смисълът. Обяснете им какво означава да си доброволец, като разберете дали техните очаквания съвпадат с това, което вие предлагате. Направете обучение според спецификата на дейността и нека по-опитните доброволци да споделят опита си. Разберете способностите им, силните и слаби страни и подберете подходящи задачи.

Не забравяйте...

Кажете им какви са правилата, какво могат да правят и какво не трябва да правят.

Въведете ги в цялостната идея и конкретизирайте задачите. Предупредете ги къде могат да срещнат проблеми в работата и не забравяйте да им кажете към кого да се обърнат, ако срещнат трудности. Помнете, че доброволецът е човешко същество и има нужда от време, за да се интегрира. Осигурете компетентни обучители, които ще ползват по-малко теория, отколкото практика. Направете обучението забавно, с игри и дискусии, като дадете възможност за обучение на всички доброволци. Поддържайте интереса им, мотивирайте ги, насърчавайте ги, планирайте заедно с тях, делегирайте им права и отговорности. Осигурете им ментор, разкажете им успешни истории, срещнете ги с опитни доброволци. Обяснете им, че обучението не спира дотук, но не забравяйте да им дадете документ за преминато обучение. Големият поток от информация може да породи нежелание за участие. Канете доброволците на други обучения, които организирате вие или партньорите ви. Запознайте ги с условията за безопасност на дейността, като никога не забравяйте, че във всяка група има доброволци с различен опит, знания и качества. Осигурете им всички средства, необходими за изпълнение на задачите им.

Най-често срещаните грешки са...

Да пропуснем да обясним е целта и какви резултати очакваме. Да накараме доброволците да се чувстват задължени. Да им възложим задачи, които не им допадат. Да организираме обучението под формата на лекция – младежите са отегчени от училище. Да сме непоседователни в действията си. Да не чуваме мнението им. Да не ги мотивираме.

Да им губим времето, като не им поставяме конкретни задачи. Да не ги подготвим предварително какво да очакват. Да очакваме резултат без обучение. Да използваме слабо подготвени обучители или да ги учим на нещо, което няма къде да бъде приложено. Да смятаме, че всички доброволци са еднакво опитни и умели. Да не осигурим безопасността им. Да оставим въпросите им без отговори. Да се фокусираме върху доброволци, които лично харесваме.

Как да направим доброволците си щастливи?

Като им покажем колко хубаво е човек да гава и да прави хората около себе си щастливи.

Първата стъпка е...

Уважавайте ги и им благодарете. Приемете ги като личности. Разговаряйте с тях. Обръщайте внимание на всички, не само на фаворитите си. Възложете им да вършат неща, които те харесват и оценяват. Осигурете им подходящи условия на труд. Дайте им възможност да излязат себе си. Дайте им свобода да прилагат своите идеи, защото те ще бъдат най-пълноценни, когато са убедени, че това, което вършат, има смисъл.

Не забравяйте...

Помнете, че отношенията шеф – подчинен в случая са отблъскващи. Признавайте приноса им, похвалете ги за добре свършена работа – по възможност публично – в обкръжението им, в общността, чрез медиуми.

Публикувайте снимки в социални мрежи, пишете за тяхната работа в сборници, брошури, интернет страници.

Давайте им награди, както и грамота за всеки успешно приключил важен проект. Стимулирайте ги с обучения, насърчавайте ги в това, в което са добри.

Позволявайте им да се забавляват, като не ги критикувате, когато се забавляват по начин, който не ви харесва. Бъдете честни с тях, посочете положителните им качества, оценявайте техните идеи и усилия. Дръжте се приятелски и подкрепящо, нека усетят, че ви е грижа за тях. Усмихвайте се, забавлявайте се, обменяйте опит. Предоставяйте им нови възможности – за нови приятелства, за пътуване и участие в интересни за тях събития. Помнете, че доброволците се нуждаят от приятна компания. Улеснявайте работата им с добра логистика, защитавайте интересите им. Включете ги максимално при определянето на целите. Поинтересувайте се, когато имат лични проблеми, но не нарушавайте личното им пространство. Поддържайте връзка с тях и след като задачите са приключили, прекарайте малко свободно време заедно с тях – извън доброволческите инициативи. Хората са творци – участието е в създаването на нещо от начало до край.

Най-често срещаните грешки са...

Да не се отнасяме еднакво към всички или да се отнасяме към доброволците като към безплатен инструмент. Да изключим забавлението от работата, и да им налагаме неща, които не са приемливи за тях. Да направим лидерите недостъпни, както и да не ги търсим след изпълнение на задачите им. Да не ги мотивираме и да ги накараме да се чувстват безполезни. Да мислим, че знаем какво другите мислят и желаят и да не разговаряме с тях.

РЕЗЮМЕ НА ПРОЕКТ „МЛАДЕЖКО ДОБРОВОЛЧЕСТВО В СПОРТА“

„Младежко доброволчество в спорта в България – актуални предизвикателства и възможности“ – проект BG13/A5.1/501/R3, програма „Младежта в действие“, финансиран от Европейската комисия.

Водени от добрите практики в световния опит за организация на мащабни спортни прояви, както и от острата нужда за налагане на доброволческа култура в България, „Асоциация за развитие на българския спорт“ /АРБС/ реши да реализира проект „Младежко доброволчество в спорта – България!“, който да покаже на младежите различни форми на заетост и самозаетост, чрез предоставяне на услуги за физическа активност и здравословен начин на живот. Целевата група на проекта са младежи на възраст между 18 и 30 години с различни интереси, опит и образование, като не бяха изключени и младежи от 15 до 18 години, както и такива над 30 с интереси в тази сфера.

Целта на проекта бе да се организират поредица от събития за млади хора, експерти и отговорни за младежката политика лица в областта на младежкото доброволчество в спорта. Програмата включваше: поредица от уъркшопи, конференции с лекционна част, използване на методологията на неформалното образование, кръгли маси и различни активности за популяризиране и промяна в младежката политика за доброволчество в спорта. Обучителните дейности бяха допълвани от комуникативни, социални и спортни игри. Чрез изграждането на неформална и креативна обстановка участниците бяха стимулирани да дебатираат по различни теми.

Експертите и отговорните за политиките лица имаха възможност да подобрят информираността си за вижданията и нуждите на младите хора по проблемите на младежкото доброволчество в спорта. Младите хора, от своя страна, получиха възможност да разберат по-добре динамиката на процесите по вземане на решения, които дават отражение върху тяхната спортна практика и как могат да окажат въздействие, чрез съгласувани препоръки, върху предстоящи решения на европейско ниво.

Представителите на публичния сектор получиха ценна информация за интересите и пречките на младежите за активен начин на живот и доброволчество в спорта.

Както при разработването на проекта, така и след реализирането му, смятаме, че следва да се насърчи доброволството на младите хора в областта на спорта, но те, както и организациите, които набират доброволци, трябва да бъдат наясно с правата и задълженията при полагането на доброволчески труд. С поредицата от дейности по този проект успяхме да обхванем доста голяма част от „играчите“ на терена на спортното доброволчество и да инициираме началото на структурен диалог за нормативно обезпечаване на младежкото доброволчество в спорта в България. За тази цел събрахме партньорските организации по проекта, които съвместно с младите хора, вече участвали, или бъдещи участници в доброволчески проекти в спорта, обменяха идеи, практики и възможни решения на проблемите в сферата на доброволството в спорта и направиха първите стъпки за разработване на работещо законодателство в тази насока. Като продукт от този проект по време на дейностите бяха синтезирани предложения и виждания, на базата на които е изготвен и издаден настоящия „Наръчник на младия доброволец в спорта“.

ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ: Целият проект, включващ три етапа е с продължителност 180 дни. Продължителността на дейностите по проекта са в период от 139 дни.

МЕСТА НА ПРОВЕЖДАНЕ: София, Варна, Сандански

При подбора на локации за провеждане на кръговете на националната конференция сме ръководили от административен принцип. Избрали сме София като столица, с активна спортна дейност, Варна като областен център с добри практики в сферата на спорта и доброволството и Сандански, като по-малък град с традиции в спортната подготовка и възстановяване.

Над 300 души бяха пряко обхванати от дейностите по проекта, като едно от най-успешните събития бе „Младежка спортна доброволческа академия“ /МСДА/ – 22-26 април 2014.

Поставени цели:

1. Да се обезпечи логистично провеждането на първата „Младежка спортна доброволческа академия“ /МСДА/;
2. Да се селектират участниците в МСДА;

3. Да се проведе МСДА;
4. Да се направи анализ на резултатите, чрез обратна връзка от участниците в МСДА.

Цел на МСДА: Обучението бе проведено чрез използване на неформално образование и различни активности с цел популяризиране и промяна в политиката за доброволчество в спорта, комуникативни, социални и спортни игри. Чрез изграждане на неформална и креативна обстановка участниците бяха стимулирани да дебатираат по различни теми. Програмата бе подготвена по начин, чрез който логически бе обхванат цикъла на доброволческите дейности на национално и европейско ниво.

Участници: 80 души, сред които младежи на възраст 18-30 години, експерти и отговорници за политики в сферата на спорта, доброволството и младежката политика.

Допустимост и селекция: Подоген формуляр за участие в определен срок, извършена селекция според подадените апликационни форми, като водещ критерий бе личната мотивация за участие.

Първия етап на подготовката на МСДА бе и първата задача, която екипа на АРБС си постави за цел, а именно – подготовка на програма, съобразена с тематиката, както и с факта, че подобно мероприятие е иновативно за България и следва да обхване множество тематики. Наг 25 лектори бяха поканени за участие с различни теми, свързани с доброволството и същевременно, съобразени с професионалния им опит. На поканата на АРБС откликнаха – член на Европейския парламент, народни представители, кметове, представители на ресорни министерства, преподаватели от НСА „Васил Левски“, ръководители на спортни федерации и клубове, представители на младежки организации. Поканените лектори откликнаха на предизвикателството да се включат в подобно събитие, с натоварена програма, но същевременно иновативно и първо по рода си. Осъзнавайки, че всеки един ден от формираната програма би бил по своята същност тридневно обучение, организаторите все пак поеха този риск, за да могат да затворят кръга на доброволството във всичките му аспекти и да дадат възможност на участниците да получат знания и умения,

които ще бъдат полезни в тяхната практика. Това пролича и от обратната връзка, която бе осъществявана в края на всеки работен ден и в края на цялото обучение. Явно бе, че на различните по възраст и интереси участници бяха интересни и полезни различни неща, но всеки бе намерил практическо приложение на натрупаните знания и умения.

Селекцията на участниците бе извършена след популяризиране на събитието в интернет пространството – интернет страницата на АРБС, фейсбук, както и плакати, поставени в Министерство на младежта и спорта и НСА „Васил Левски“. По време на предшестващите събития по проект „Младежко доброволчество в спорта“ също бе проведена информационна кампания за предстоящите активности. Бяха подгледени над 100 апликационни форми в срока за кандидатстване. Получени бяха и такива след срока, но те не бяха включени в разглеждането на кандидатурите. Водеща роля при оценяване на кандидатстващите беше съответствието на формалните критерии, както и мотивацията им за участие в МСДА. С радост констатирахме, че подгледените апликационни форми обхващат много широк кръг младежи – ученици, студенти от спортни специалности, представители на спортни организации, предприемачи в областта на спорта, студенти от специалности извън спорта, младежи в неравностойно положение. Това направи задачата ни още по-трудна, защото трябваше да създадем работещ екип от хора с различни характери, професии и темпераменти. С приключване на процеса на селекция, участниците бяха уведомени за резултатите и им беше изпратена необходимата информация за логистиката на обучението, като бе изисквана обратна връзка за потвърждение на присъствието им.

Провеждането на самата МСДА бе основна част от организационния процес, като още през първия ден бяха очертани очакванията на участниците, които в голямата си част бяха разнородни и неясни. Това не бе изненада с оглед на факта, че подобно мероприятие не е провеждано в България до момента и не бе възможно да има реални очаквания, основани на предходен опит. В първия ден от проекта, участниците се включиха в разнообразни активности, които имаха за цел да ги обединят като екип и да ги запознаят с основите на доброволческата дейност и спортни кампании, организирани от доброволци, като например Move week – Европейска седмица на физическата активност и спорта.

През втория ден от мероприятияето, младежите имаха възможност да дискутират проблемите с отговорниците за създаване и прилагане на политики в сферата на доброволството в България. Форумата бе открит от Йоанна Дочевска – председател на Асоциацията – организатор /АРБС/, Моника Панайотова – член на Европейския парламент, Димитър Дилчев – кмет на район „Студентски“, Столична община. Представени бяха „Асоциация за развитие на българския спорт“ и проекта, по който бяха събрани младежи от цялата страна. Кмета на район „Студентски“ подкрепи инициативата и сподели

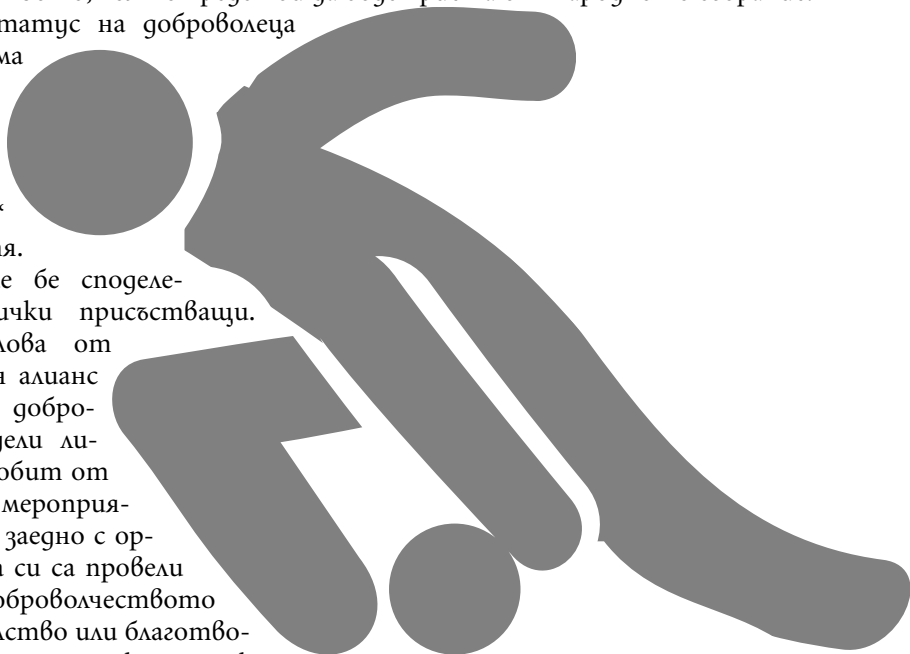
плановете на общината, която представлява, за работа с доброволци при организиране на детски спортни мероприятия през ваканцията. Представителя на Министерство на младежта и спорта – Христо Раев, представи визията на ведомството за развитие на доброволческата култура, създаване на доброволчески възможности, гарантиране на правата на младежите, популяризиране на доброволчеството. Регламентацията и политиките за устройство на новата програма на Европейската комисия „Еразъм+“ бяха представени от Пламен Георгиев, от Национален център „Европейски младежки програми и инициативи“. Той запозна участниците с актуалните процедури за кандидатстване на неправителствени организации от България по програмата.

Георги Драганов – главен асистент в НСА „Васил Левски“, постави акцент върху нуждата от преориентация на финансови средства от професионалния към масовия спорт. Моника Панайотова сподели с участниците възможностите за финансиране на доброволчество, спортни и младежки инициативи на Европейско ниво, приложими за България. Тя сподели статистически данни за нормативната уредба в доброволческата дейност в Европа – новия приоритет на Европейската комисия „Спорт за всички“, средствата и активностите, определени за тази дейност. „Доброволчеството трябва да стане привлекателно, и за тази цел трябва да създадем доброволческа култура и чувство на солидарност“, сподели още Панайотова. Народния представител Ирена Соколова запозна участниците в Академията с нормативната рамка в сферата на доброволчеството, която предстои да бъде приета от Народното събрание. „Правния статус на доброволеца

липсва и има остра необходимост от законодателна рамка“ добави тя.

Това мнение бе споделено от всички присъстващи.

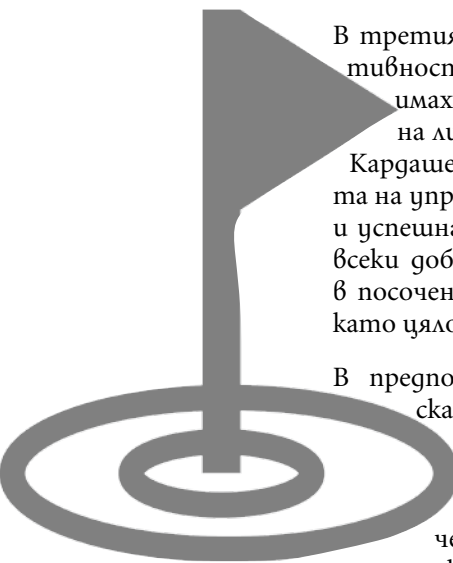
Вера Кирилова от „Национален алианс за работа с доброволци“ сподели личен опит, добит от множество мероприятия, които заедно с организацията си са провели и добави: „Доброволчеството не е дарителство или благотворителност, не е еднократен акт,

доброволството е целенасочен, организиран процес“. Проф. Петър Банков от НСА „Васил Левски“ направи ретроспекция и диагноза на доброволството в спорта в България и обобщил: „Необходим е модел на управление и развитие на спорта в свободното време, като част от този модел са и човешките ресурси“.

Функционирането на местната власт и начините на взаимодействие с нея в доброволчески кампании, представи най-младия кмет в Столична община – Любомир Дреков – кмет на район „Лозенец“. „Подкрепата от страна на местната власт към доброволческата дейност още в училищна възраст провокира инициативността на младежите и води до активна и мотивирана местна общност“.

Валентин Тодоров от „Българска национална федерация Карате“ направи анализ на функционирането на спорта в държавата ни и представи практическа информация за създаване на спортен клуб и спортна федерация, което би било полезно за бъдещите дейности на участниците. Теодор Василев от „Международната награда на херцога на Единбург“ представи комбинацията от спорт и доброволчество, които тя предлага за млади хора над 14 години. Галя Пухалева от „Българска федерация по лека атлетика“ представи интересна част от доброволческата дейност, а именно – шаперонстването при допинг тестване. Заместник председателя на „Националното представителство на студентските съвети“ Иван Кутуев представи възможностите за доброволчество в образователната система. Асистент Ивайло Лазаров от катедра „Лека атлетика“ при НСА „Васил Левски“ представи структурата на „Наръчник на младия доброволец в спорта“ и чрез интересни активности обобщил предложенията на участниците.

В третия ден на обучителния семинар, след емоциите и активностите на участниците в предишните два дни, те имаха възможност да се съсредоточат върху развитието на личните умения на всеки един от тях. Д-р Антонина Кардашева, спомогна да се получат знания и умения в сферата на управление на времето, работата в екип, мотивацията и успешната комуникация, които са изключително важни за всеки доброволец. Младежите усвоиха иновативни техники в посочените сфери, опознаха се още по-добре и заработиха като цялостен екип.

В предпоследния ден на „Младежка спортна доброволческа академия“, главен асистент Стефка Джобова от НСА „Васил Левски“ запозна аудиторията с европейските проекти в областта на доброволството и отговори на множество практически въпроси. „Инструментите за внедряване на политиките в европейски мащаб са програми, базирани на

приоритетите, заложи в основополагащите документи в сферата на спорта и доброволчеството“ – добави тя. Доц. Сашо Евлогиев, председател на Военен спортен клуб „Шумен“, представи възможностите за доброволчество в спортен клуб, практическото функциониране на подобна организация, както и особеностите на ведомствения спорт. Димитър Тасев – „Дарко тийм“ и Илия Илиев – БНТ 2, представиха конкретни подходи при маркетинг на спортно мероприятие и работа с медици – две изключително важни части от едно спортно събитие, а практическите съвети, които те посочиха, ще бъдат изключително полезни в практиката на всички участници.

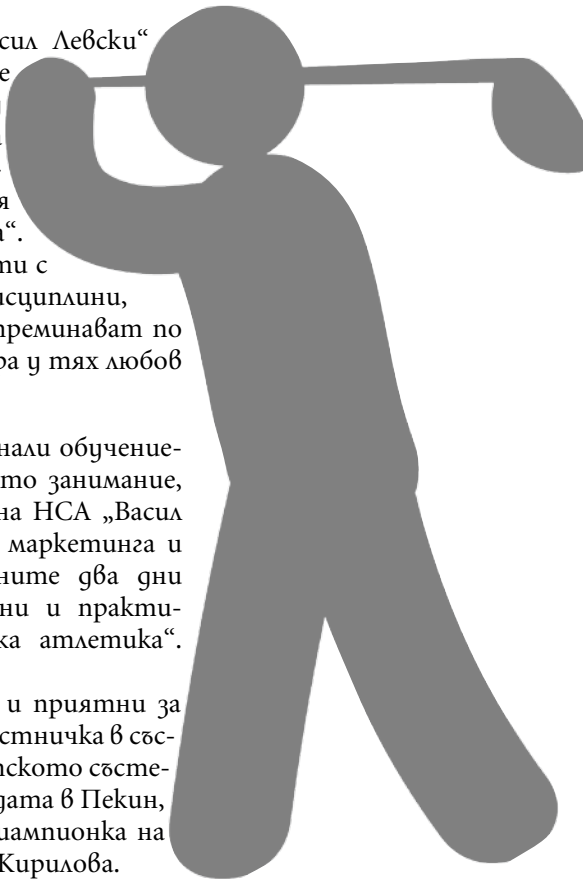
Асистент Ивайло Лазаров от НСА „Васил Левски“ представи цикъла на едно спортно събитие и предизвикателствата пред един млад доброволец по време на мащабна спортна проява. Бе проведено и обучение по програмата на Международната федерация по лека атлетика – „Детска атлетика“. Участниците в Академията бяха запознати с „игрите“, базирани на лекоатлетически дисциплини, през които деца на възраст 4–12 години преминават по забавен и интересен начин, за да се формира у тях любов към спорта и физическата активност.

На следващия ден 50 деца и 30 вече преминали обучението доброволци участваха в практическото занимание, което се проведе в атлетическата зала на НСА „Васил Левски“, а част от тях се погрижиха за маркетинга и промотирането на събитието. Последните два дни от Академията преминаха в теоретични и практически занимания по програмата „Детска атлетика“.

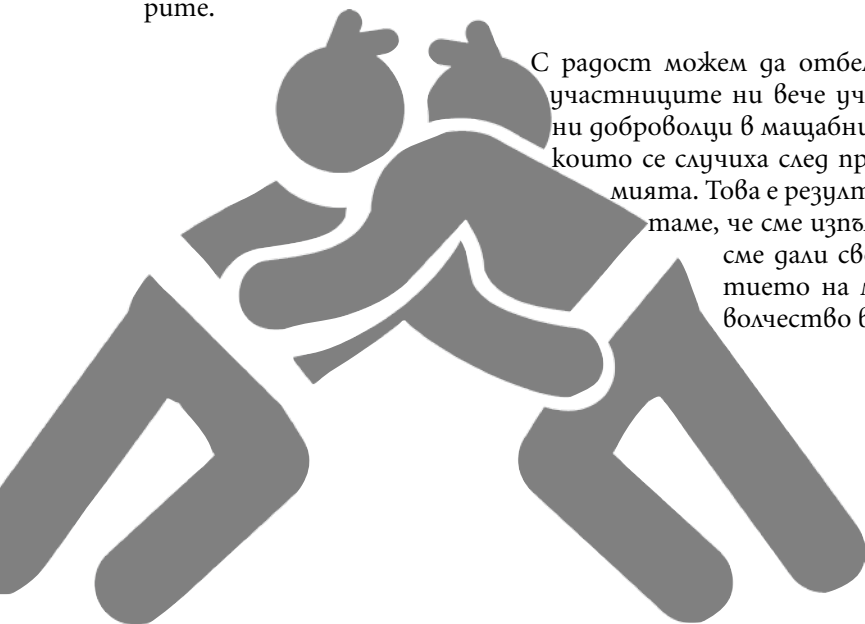
Заниманията бяха едновременно полезни и приятни за доброволците и децата, а най-малката участничка в състезанието бе едва на 3 години. Гост на детското състезание бе и полуфиналистката от олимпиадата в Пекин, многократната балканска и национална шампионка на 800 м и 400 м с препятствия – Цветелина Кирилова.

След завършване на състезанията, участниците в Академията попълниха финални форми за оценка на събитието и получиха сертификати за успешно завършено обучение в сферата на младежкото доброволчество в спорта.

След приключване на всеки обучителен ден, екипа на АРБС анализираше дневните форми, които съдържаха инструменти за междинна оценка на про-

вежданите дейности, както и препоръки за следващите дни. За максимално обективна обратна връзка, формите бяха анонимни. В дневните форми установихме, че всеки от участниците получава различни знания и умения, в зависимост от неговата възраст, предишни знания и т.н., което смятаме за нормално при разнородна група като тази. За нас бе важно да не се получи изоставане и неравнопоставеност, но установихме, че всеки получава правилно отношение от страна на обучителната среда. В препоръките срещнахме основно положителни отзиви, които подкрепяха методиката на организаторите.

С радост можем да отбележим, че част от участниците ни вече участваха като реални доброволци в мащабни спортни събития, които се случиха след провеждане на Академията. Това е резултата, по който смятаме, че сме изпълнили своята цел, и сме дали своя принос за развитието на младежкото доброволчество в спорта.

Кръгла маса за младежкото доброволчество в спорта – гр. Варна:

В мероприятиято се включиха над 35 души – представители на Община Варна, представители на неправителствения сектор, младежки организации, спортни организации. Йоанна Дочевска – председател на АРБС и Константин Занков – координатор на проекта, представиха дейностите на АРБС. Представени бяха и резултатите от проведеното събитие по проект „Младежка спортна доброволческа академия“, като част от участниците в него вече участват като доброволци в мащабни спортни прояви, провеждани в България. Г-жа Лилия Христова, директор на дирекция „Образование, младежки дейности и спорт“ в Община Варна сподели добрите практики на общината в сферата на доброволчеството, които са с 10 годишна история. „Варна е първенец в доброволчеството, като този приоритет се развива и в кандидатурата на Варна за европейска младежка столица през 2019 г., по време на която ще има необходимост от доброволци за реализация на планираните

дейности. Принципите на доброволството са залегнали в Закона за младежта и са базисни за правилната доброволческа дейност. Доброволството няма цвят и партия, то е ангажимент към обществото“ – добави Христова. Пламен Георгиев от Национален център „Европейски младежки програми и инициативи“ даде отлична оценка на доброто управление на политиките в сферата на доброволството, когото Община Варна развива, и сподели, че практическите умения, натрупани по време на доброволство понякога са по-трайни и ефективни от теоретичната подготовка на младите хора. „Отчуждението при младите хора в един момент ще доведе до пораждање на необходимост за социализация чрез доброволческа дейност.“ – допълни Георгиев.

Нора Стефанова – представител на „Варненски младежки фестивал“ – една от най-активните младежки организации във Варна, сподели добри практики за взаимодействие между неправителствените организации и местната власт в сферата на доброволството, като сподели, че интересите на младите хора трябва да са водещи при работата с доброволци. Добрата координация с местната администрация дава възможност за реализиране на каузата ни. Денислав Георгиев от спортен клуб „Юначе“ сподели личен опит за реализиране на заетост чрез доброволчество. Според него ако имаш реализирани 10 000 часа в дадена дейност – ставаш експерт. Ако си експерт, няма как да останеш без работа. По този начин Георгиев стимулира младежите да бъдат експерти чрез доброволчество и чрез натрупване на знания и умения посредством доброволен труд.

След оживена размяна на мнения, участниците в събитието се обединиха около тезата, че е необходимо да бъде иницизирана дискусия в Народното събрание по темата за доброволството, а така също и около факта, че основните качества, които един доброволец трябва да притежава: мотивация и желание за усвояване на нови знания и умения. На местно ниво кръглата маса даде насоки за изследване на корпоративно – социалната отговорност на територията на Община Варна и връзката ѝ с доброволческата дейност.

Семинар за младежко доброволчество в спорта – гр. Сандански

Над 50 участника в семинара бяха запознати с доброволческите дейности в спорта, както и с методологията „Образование чрез спорт“. Учениците от две училища в община Сандански придобиха знания и умения за работа в екип, организация на спортно мероприятие, добри практики в сферата на спорта и доброволчеството в Европа и България. С това обучение екипа на АРБС постигна една от целите на проекта – запознаване на младежи в различни населени места на страната с доброволческите активности и спортните дейности. Бяха използвани неформални методи на обучение и симулирани ситуации, в които ролите на възрастни и младежи бяха разменени, като младежите бяха поставени в ролята на взимачи решения отговорници за политики. Това е една добра практика, отговаряща на идеята за ускоряване на процесите за взимане на решения в държавната и местна власт от младите хора. Обратната връзка между ученици и лектори бе отлична, като се забеляза и значителна разлика в нивото на натрупани знания в началото и в края на събитието.

По време на проекта бяха проведени: Кръгла маса на експертно ниво, обществена дискусия по проблемите на доброволчеството, „Световно кафене“, много презентации по темата.

ПОЛЕЗНИ ВРЪЗКИ

„Асоциация за развитие на българския спорт“

<http://www.bulsport.bg>

Министерство на младежта и спорта

<http://mpes.government.bg/>

Национална спортна академия „Васил Левски“

<http://www.nsa.bg>

Закон за младежта

http://mpes.government.bg/Documents/Documents/Zakoni/ZAKON_za_mladejta.pdf

НАРЕДБА за условията и реда за включване в Младежка доброволческа служба – Община Варна, Дирекция „Младежки дейности и спорт“

<http://www.varnanamladite.com>

Програма „Еразъм+“ на Европейската комисия

http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/index_bg.htm

Доклад „Доброволчество и солидарност между поколенията“

http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/2011/juillet/04_07/rapport_%20eb75_2_%20benevolat_bg.pdf

Съобщение относно политиките на ЕС и доброволството: признаване и насърчаване на трансграничните доброволчески дейности в ЕС

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2012-0166+0+DOC+XML+V0//BG>

Авторски колектив

Този наръчник изготвиха:

Йоанна Дочевска

Ивайло Лазаров, доктор

Пламен Дочевски

Константин Занков

Ивайло Здравков

Димитър Тасев

В изготвянето на този наръчник са използвани материали от всички мероприятия, проведени по проект „Младежко доброволчество в спорта“, както и други общодостъпни ресурси.

Този наръчник е продукт на проект „Младежко доброволчество в спорта“, BG13/A5.1/501/R3, програма „Младежта в действие“, финансиран от Европейската комисия.

Информацията в него отразява вижданията на авторския колектив и не отразява позицията на Европейската комисия или друга институция, отговорна за политиките в сферата на младежката политика, спорта и доброволството. Цялата отговорност за съдържанието се носи от бенефициента – „Асоциация за развитие на българския спорт“ и при никакви обстоятелства този документ не може да се цитира като официален източник на Европейския съюз.

**АСОЦИАЦИЯ за РАЗВИТИЕ
на БЪЛГАРСКИЯ СПОРТ**
www.bulsport.bg

Асоциация за развитие на българския спорт е създадена през 2010 г. и е неправителствена организация в обществена полза, отдадена на развитието на българския спорт и повишаването на спортната култура в България!
Пълноправен член на ISCA /Международна асоциация за спорт и култура/

ДОБРОВОЛЧЕСТВО В СПОРТА
www.facebook.com/budidobrovolec

Програма
Младешта
в действие

Финансиран в рамките на проект „Младешко доброволчество в спорта“
BG13/A5.1/501/R3, програма „Младешта в действие“,
финансиран от Европейската комисия

„Наръчник на младия доброволец в спорта“ се разпространява безплатно.